

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı

22 Ekim 2019 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2272)

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

3'üncü Toplantı

22 Ekim 2019 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 15.23'te açılarak üç oturum yaptı.

Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2272), görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 18.59'da toplantıya son verildi.

22 Ekim 2019 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.23

BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN – Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, teklif sahibi çok değerli milletvekillerimiz, kıymetli Bakan Yardımcımız ve Merkez Bankası Başkan Yardımcımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 3'üncü Birleşimini açıyorum.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2272) ()*

BAŞKAN – Gündemimizde (2/2272) esas numaralı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

Şimdi, teklife ilişkin sunuşlarını yapmak üzere, teklifin ilk imza sahibi olan Sayın Bülent Tüfenkci'ye söz veriyorum.

Buyurun Sayın Tüfenkci.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Plan ve Bütçe Komisyonunun Sayın Başkanı ve değerli üyeler; bugün, burada, 2013 yılında yasalaşmış olan Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'ni görüşmek üzere buradayız.

Bu genel düzenlemenin çerçevesi ve içeriğiyle ilgili bilgi vermeden önce, bu düzenlemeye niye ihtiyaç duyuldu, onu kısaca özetlemek istiyoruz.

2013 yılında yürürlüğe giren 6493 sayılı Kanun uyarınca, ülkemiz mevzuatında ilk defa ödeme sistemi, menkul kıymet mutabakat sistemi, ödeme hizmet sağlayıcısı, ödeme kuruluşu ve elektronik para kuruluşu gibi kavramlar tanımlanarak tüm ödeme alanına özgü müstakil bir düzenleme oluşturulmuştu. 2013 yılında yürürlüğe giren kanunda, ödeme hizmetleri ve bu hizmeti sunan kuruluşlarla ilgili Bankacılık Düzenleme Denetleme Kurumu, ödeme sistemleri ve menkul kıymet mutabakat sistemleriyle ilgili olarak ise Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası görevlendirilmişti, yani ikili bir düzenleme vardı. Dolayısıyla, ödemeler alanında yaşanan hızlı gelişmeler, etkin karar alma mekanizmasının işletilebilmesi için dünya pratiklerine uygun bir şekilde Merkez Bankası ile BDDK arasında oluşturulan ikili düzenleme ve kontrol mekanizmasını bu çalışmayla beraber, bu yasayla beraber tek çatı altında topluyoruz. Bu ihtiyaç, bilişim ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler ile ödemeler alanındaki yeni ürün ve uygulamaların geldiği noktanın kaçınılmaz bir sonucudur.

* (2/2272) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Sayın Başkan ve değerli üyeler; hepinizin de tahmin edeceği üzere, günümüzde ödemeler makroekonomik istikrarın temel taşları hâline gelmiştir. Teknolojinin eriştiği nokta itibarıyla ödemeler alanında var olan alt yapıların kesintisiz çalışması, fiyat istikrarı ve finansal istikrar kadar önemli bir merkez bankacılığı sorumluluğu hâline gelmiştir. Dolayısıyla, bizim burada istikrarı sağlama adına dünyayla da entegre olma ve Avrupa'daki gelişmeleri de göz önünde bulundurarak bu şekilde bir düzenlemenin günümüzde ihtiyaç hâline geldiğine inanıyoruz.

Değişiklik teklifinde, BDDK'nin ödemeler alanında düzenleme ve denetleme yetkisini Merkez Bankasına devrine ilave olarak diğer bazı hususlara ilişkin hükümler de bulunduğu malumunuzdur. Bilindiği üzere, ödemeler alanında oldukça dinamik bir sektör olarak dikkat çekmektedir. Gün geçmiyor ki ödemeler alanında yepyeni bir iş modeliyle de karşılaşmayalım. Bu hususda uluslararası raporlara girmiş bir tespit olarak öne çıkmaktadır. Bu kapsamda, kanun değişikliği teklifimize ödemeler alanında sektör oyuncularının ihtiyaçlarını da göz önünde bulunduran bazı değişik hükümler de eklenmiştir. Sektörlerle de, paydaşlarla da istişare hâlinde bu teklifi getiriyoruz. Söz konusu değişiklikler yapılırken dikkat edilen bu hususu bilgilerinize özellikle sunmak istiyorum. 2013 yılında 6493 sayılı Kanun yasalaşırken Avrupa Birliği müktesebatında yer alan ilgili düzenlemeler ülkemizin ihtiyaçları ve diğer iyi uluslararası uygulamalarla birlikte göz önünde bulunduran önemli bir faktördü. Anılan tarihte ödeme hizmetleriyle ilgili olarak yürürlükte bulunan Avrupa Birliği düzenlemesi bu alanda ortaya çıkan ihtiyaçlar kapsamında 2015 yılında yeniden düzenlendi ve Avrupa Birliği müktesebatına yeni eklenen Ödeme Hizmetleri Direktifi 2'yle ödemeler alanında kullanıcılara hizmet sağlayıcılar nezdinde hesaplarla ilgili 3'üncü taraflar arasında sunulmakta olan bazı faaliyetler ödeme hizmeti kapsamına alındı. Bu uygulamalar yapılırken, bu yasa hazırlanırken özellikle Hong Kong, Singapur, Malezya, Meksika ve Rusya'daki iyi uygulamalar da dikkate alındı.

Kısaca, teknik bir düzenleme esasına baktığımızda. Bu bağlamda, bu yasa teklifini 3 ana başlık altında sınıflandırmak mümkün. Ödemeler alanına ilişkin BDDK'deki yetkilerin Merkez Bankasına devrini hedefliyoruz. Bu kapsamda, ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarıyla 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamında bankaların ve posta-telgraf teşkilatlarının ödeme hizmetlerine yönelik faaliyetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesi konusunda Merkez Bankasını yetkili otorite olarak belirliyoruz. Yine, ikinci olarak da; dünya pratiklerine uyumlu bir şekilde, yeni ödeme hizmetleri tanımlarının yasaya eklenmesiyle ilgili değişiklikler var. Bu konuda da yapılan değişikliklerle pek çok emsal ülke ve Avrupa Birliği müktesebatıyla uyumlu bir hâle getiriyoruz.

Yine, kanunun 2013 yılında yasalaşmasının ardından ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda taslağa eklenen diğer değişiklikler, bu başlıkla ilgili değişiklikler sonucunda Türkiye Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları Birliğinin kurulması da bu yasayla gerçekleştiriliyor. Elektronik Para Kuruluşlarının bankalara yatırdıkları fonların Merkez Bankası nezdinde bloke edilmesi uygulamasının kaldırılması gibi hususlar düzenlenmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bu teklifin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum. Emeği geçen tüm kurumlara ve çalışanlarına da teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyoruz Sayın Tüfenkci.

Bu arada, aramızda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarımız var: BDDK, SPK; Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu; MASAK, PTT, Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliği, Türkiye Bankalar Birliği, Rekabet Kurumu, Merkezî Kayıt Kuruluşu, İstanbul Takas ve Saklama Bankası AŞ, Takasbank, Bankalararası Kart Merkezi, Garanti Ödeme Sistemleri, Paycore Ödeme

Hizmetleri Takas ve Mutabakat Sistemleri, Ödeme ve Elektronik Para Derneği, Bağımsız Denetim Derneği, Bağımsız Denetçiler Derneği ve TURK Elektronik Para AŞ gibi ilgili hem STK hem de şirket düzeyindeki katılımcılar bulunmaktadır.

Şimdi, ben geneli üzerindeki görüşmelere geçmeden önce çok kısa olarak teknik düzeyde bilgi vermek amacıyla Merkez Bankası Başkan Yardımcımıza kısa bir söz vermek istiyorum.

Buyurun Sayın Başkan.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Değerli milletvekillerim, şimdiden kıymetli vaktiniz için çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanımızın da ifade ettiği gibi, 6493 sayılı Yasa 2013 yılında hayata geçti. Bu yasanın tam adı: Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları.

Burada “Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri” yasada adı geçen ilk 2 kısım Merkez Bankasına zimmetlendi; geri kalan “Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları” da BDDK’ye.

2013 yılında bu yasa hayata geçirildikten sonra bu 2 kurumumuzun otoritesi altında, 2015 yılından itibaren BDDK ve Merkez Bankası ilk lisanslarını vermeye başladı. BDDK ve Merkez Bankası 2015 yılından bu yana 35 ödeme hizmetleri kuruluşu, 18 de elektronik para lisansı verdi. Tam olarak Merkez Bankasının da sistem işleticisi olarak verdiği lisans sayısı 5.

İzninizle bazı küçük tarifler yapmak istiyorum burada.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Özür dilerim.

EFT Merkez Bankasına, Elektronik Para Kuruluşu...

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Evet Sayın Milletvekilim. Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları da BDDK’nin altında.

Şimdi, burada “ödeme ve menkul kıymet sistemleri” dediğimiz zaman, aynen dediğiniz gibi Sayın Milletvekilim, EFT bunun içerisine giriyor. Yani “ödeme sistemleri” dediğimiz, 3 ya da daha fazla kurumun katılımıyla belirli mutabakatlar doğrultusunda geliştirilen sistemler. Bu lisans sayısı, Merkez Bankası tarafından verilen 5. BDDK’nin lisanslama yetkisi altında olan ödeme hizmetleri... Bu son kullanıcıya verilen hizmetler kastediliyor burada, bir sistemden daha çok, sistemi kullanarak son kullanıcıya verilen hizmetler. Burada örneğin fatura hizmetleri, sizin yaptığınız, elektronik ortamda yaptığınız ödemeler bu sistemlerin içerisine giriyor. Elektronik para da en basit tabiriyle yani eskiden bu kullandığınız mesela AKBİL’ler -şu andaki adıyla BELBİM’in altında- bu elektronik paranın tanımı altına giriyor. Normal bir bankada bir hesap açtığınız zaman bir kaydı para oluşuyor. Bu kaydı para sizin adınıza kaydedilmiş oluyor ve elektronik bir ortamda saklanıyor. Ama burada bahsedilen de herhangi bir isme açılmadan, gerek kalmadan sizin elektronik ortamda bir kartla... Mesela bazen girdiğiniz mağazalarda hediye çekleri yani daha sonra bir yerde kullanabileceğiniz, bunlar elektronik paranın tanımları içerisine giriyor. 2013 yılından bu yana 2 kuruluşumuzun katma değerli çalışmalarıyla sektörümüz bir olgunluk düzeyine ulaştı. Bunun en güzel kanıtlarından bir tanesi de 5 milyon sermayeyle kurulan şirketlerimizden bir tanesinin yakın zamanlarda 180 milyon dolara yabancı bir şirkete satışı, bunun olgunluk düzeyinin çok net göstergelerinden bir tanesi.

2013 yılında bu yasamız devreye girdikten sonra dünyada bu alanda çok önemli gelişmeler meydana geldi. Özellikle finansal teknolojiler, ödeme sistemleri, kripto paralar o kadar hızlı bir gelişmenin içerisine girdi ki ödeme sistemleri alanında Avrupa Birliği ilk mevzuatını “payment services directive 1” dediğimiz yani bununla ilgili ilk mevzuatını ödemeler sistemleriyle ilgili 2009’da

devreye almıştı, 2013 yılında bir yenilemeye gitmek durumunda kaldılar. Yani kanuna yeni maddeler eklediler. Bu da yetmedi, 2015 yılında “payment services directive 2” dediğimiz yeni bir yasa ele alındı. O 2015’teki yasa da pek çok gelişmeleri artık takip edemeyince 2018 yılında bir güncelleme oldu. Yani bu yasalar çıktıktan sonra sadece Avrupa Birliğinde değil, pek çok ülkede çok sık bir güncelleme gerçekleşiyor çünkü buradaki teknolojik gelişmeler çok hızlı ilerliyor. Bu konuda SPK, BDDK ve Merkez Bankası konuyla ilgili çalıştaylar ve raporlar üretti. Buradaki teknolojik gelişmeleri daha yakından takip edebilmek, etkin, proaktif önlemler alabilmek için ve sektörün önünü açabilmek için bir kurumun bu konuda ikiye ayrılmış otoritenin bir kurum altında birleştirilmesinin daha doğru olacağıyla ilgili çalıştaylarda sonuçlar üretildi.

Ayrıca, On Birinci Kalkınma Planı çerçevesinde sektör temsilcileri de bu çalıştaylara alındı ve onların kanaatleri de aynı şekilde tekrardan bu On Birinci Kalkınma Planı’nın içerisine de girdi. Tek bir kamu otoritesinin bu alanda yetkilendirilmesinin uygun bir çözüm olacağı dünya örnekleriyle de daha uyumlu olacağı konusunda bir kanaat hasıl oldu. O yüzden biz de burada, yasamızda, bu konuda BDDK’deki... Yani yasamızda 3 kısım var. BDDK’dan Merkez Bankasına yetki devri, yakın zamanda ödeme hizmetleriyle ilgili olan yeni tanımların yasamıza girmesi, bu ikinci kısım. Bir üçüncü kısım da bu yasanın değişmesiyle beraber, sektördeki yeni ihtiyaçların da burada tanımlanarak yeni maddeleri de -yani birlik tarzı- içeri sokarak yasaya son şeklini verdik ve sizlere takdim ettik.

BAŞKAN – Merkez Bankası Başkan Yardımcımıza çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, geneli üzerindeki görüşmelere geçiyorum.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun. Bunu 2013 yılında çıkardık, çok da anlamamıştık. Aradan altı yıl bile geçmeden yenilenmesi ihtiyacı doğdu. Daha önce BDDK’ye bu konuda Merkez Bankasıyla birlikte bir yetki verilmişti bunların düzenlenmesi konusunda hatırladığım ama şimdi BDDK’dan çıkarıyoruz, tümüyle Merkez Bankasına bu yetkileri veriyoruz. Bunu anlıyorum ama Sayın Başkan, bunun neden bütçe öncesi aceleyle getirildiğini anlamadım? Neden acele ettik bu konuda? Sorun nedir daha doğrusu, bunu da anlamadım. Sayın Bakanım, siz teklif sahibi olarak, burada ne sorun var? Yani uygulamasıyla ilgili altı seneden beri... Bu 6493’ün uygulamasıyla ilgili ne sorun oldu, ne sıkıntı oldu da bir değişiklik ihtiyacı hissettik, bunu açıklayabilir miyiz. Sayın Başkan Yardımcısı da yardımcı olur size o konuda herhâlde.

Bir de dünyada bu konuyla ilgili durum nedir? Avrupa’yla ilgili bir şeyler söylediniz ama dünyada bu konuyla ilgili durum nedir? Çok değişik, farklı gelişmeler var yani tümüyle farklı bir paradigma bu. Mesela, blok zincir kavranıyor mu şu anda? Blok zincir ekonomisini biliyor musunuz? Blok zincir, çok farklı, dünyayı altüst eden bir ekonomi paradigması. Bütün para dâhil, bütün varlıklar, gayrimenkul, bilim, sanat ne aklınıza gelebilirse her türlü konunun içine girebildiği, takas edilebildiği değiştirilebildiği bir ortam sağlıyor. Bunu, bu blokzinciri de kavrayabiliyor musunuz bu kanunla, bu düzenlemeyle kavrayabiliyor muyuz? Bu, zannediyorum, elektronik, adı üzerinde elektronik olduktan sonra siyasi veya coğrafi sınırlar içerisinde bunu düzenlemek çok zor; bu, uluslararası bir koordinasyon da gerektiriyor, öyle bir zorluğu var.

Şimdi, bu kanunu çıkaralım, anlamıyoruz, nasıl isterseniz öyle çıkaracağız ama siz ne kadar anlıyorsunuz onu bilmek istiyorum. Bu ne kadar gidecek? Bu mevcut olan altı yıl gitti ama sorun oldu mu, gerçekten sorun var mıydı, bir sorun olduğu için mi, sıkıntı olduğu için mi değişiklik yapıyoruz, mevcut değişiklik ne getirecek? Yani sorun nedir, çözümümüz nedir? Onu da bir anlayalım. Onu anlayabilirsek çok memnun olurum.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, isterseniz şöyle yapalım: Geneli üzerindeki görüşmelere geçmeden önce, anladığım kadarıyla yani açıklama noktasında bazı eksiklikler söz konusu. Bunu isterseniz, Merkez Bankası, Sayın Tüfenkci, hanginiz uygun görürseniz... Neden buna ihtiyacımız oldu, neden şimdi getiriyoruz? Bunu cevaplandırırsanız... Tabii, ben soru-cevaba dönüşmesini istemiyorum ama bu çok genele matuf bir hadise. Dolayısıyla, bundan sonraki süreçte de tüm arkadaşların görüşlerini daha net bir şekilde alma imkânımız olur.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, hakikaten, bu konu teknik bir konu. Bunu anlarsak üzerinde muhalefet şerhi bile yazmadan, bir an önce geçmesini sağlarız; bu, siyasi bir konu değil ama ne olduğunu anlamamız lazım. Yani hep birlikte, iktidarı muhalefetiyle nedir bu konu, sorun nedir ve o sorunu ne kadar çözüyoruz? Bir de blokzincir meselesini de katarsanız memnun olurum.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, sadece şu kadarını söyleyeyim: Özellikle bu alandaki dernek ve birliklerden bana arkadaşlar geldiler, hatta bugün de uğrayanlar oldu ve -bu konuda demek ki bir ihtiyaç vardı- çok teşekkür ettiler yani “Gerçekten çok önemli bir düzenleme yapıyoruz, sonuna kadar arkasındayız.” şeklinde ifadeleri oldu bana ama siz net olarak bunu ortaya koyarsanız... Sayın Kuşoğlu’nun kafasında soru işareti var, muhtemelen tüm milletvekillerimizin de kafasında böyle bir soru işareti var.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Çağımızın bir sorunu var Sayın Başkanım, teknolojideki gelişmeleri hukuk kavrayamıyor yeterince, zorluk çekiyoruz orada. Sadece Başkan Yardımcımız değil, o zaman gelen meslek kuruluşlarından, sivil toplumdan da arkadaşlar açıklama yaparsa memnun oluruz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Geneli bitirsek sonra Başkan Yardımcımız cevap verse olmaz mı?

BAŞKAN – Arkadaşlar, biliyorum ama bu çok genel bir sorun, dolayısıyla herkesi ilgilendiren bir sorun. Onun için ben ilk defa teamülleri bir yana bırakarak böyle bir uygulamaya geçtim.

Şimdi, Başkan Yardımcımızı bir dinleyelim, daha sonra tabii, sektör temsilcilerinin görüşlerini de alırız.

Buyurun.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Milletvekilim, tam da bu söylediğiniz baş döndürücü hızdan dolayı Avrupa Birliği müktesebatının örneğini o yüzden vermek zorunda kaldım. 2009 yılında çıkardıkları yasayı 2013’te, iki sene sonra 2015’te, daha sonra 2018’de tekrar tekrar güncellemek durumunda kalıyorlar çünkü buradaki hız inanılmaz bir hız, özellikle finansal teknolojiler ve ödeme sistemleri alanında.

Şimdi, bu yasamızda birazdan hep beraber tartışacağız, ödemeye yeni tanımlar getirildi. Örneğin, yeni “start-up” finansal şirketler var, finansal teknoloji şirketleri, sizin birden fazla bankada hesabınız varsa bunları tek bir ekranda, aplikasyonda birleştirip size bunları, bakiyenizi gösterebiliyor, biz buna “bakiye sorgulama” diyoruz, hatta eğer izin verirseniz o aplikasyon üzerinden bakiye transferi de yapabiliyorsunuz.

BAŞKAN – Bu yeni gelen düzenlemeleri mi kastediyorsunuz?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Yeni gelenleri...

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Şu anda var, bunu yasal...

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Şu anda hâlihazırda finansal teknoloji firmalarımız zaten bu teknolojiler üzerinde çalışıyorlar, bunlar Avrupa Birliği müktesebatında da 1’den 2’ye geçirilirken yeni ödeme hizmetleri kavramları olarak getirildiler.

Şimdi, buradaki şeyde Sayın Milletvekilim, geç kalınmış olma durumu “Neden erken getirdik?”ten çok daha geçerli bir soru olabilir çünkü burada sektör temsilcilerimizle beraber bir araya geldiğimiz zaman, bunları konuştuğumuz zaman memnuniyetlerini çok ifade ettiler, bunun adreslenmesinden, bu konunun ele alınmasından, hatta geciktirimi ima eden şeyler de konuşmaların içerisinde geçti. Onun için biz bu konunun çok önemli olduğunu düşünüyoruz.

Açık bankacılık dedim daha demin, bir aplikasyon üzerinden bakiyenize bakabiliyorsunuz, o bakiyeyi transfer edebiliyorsunuz, bunun adı “open banking” diye geçiyor. “Open banking” yani açık bankacılığın standartlarının belirlenmesi gerekiyor. Şu anda bu standartları kim koyacak, nasıl koyacak, sorumlu kuruluş kimdir? Finansal teknoloji şirketlerimiz bunların cevaplarını bekliyorlar ve bunlar çok hızlı cevap verilmesi gereken sorular. Yani bu yasanın geciktirdiği bir vakıdır ama erken geldiğiyle ilgili hususu birazcık daha üzerinde düşünebiliriz.

Sizin dediğiniz gibi, şimdi “blockchain” tabanı üzerine yazılan paralar var, bunlardan bir tanesi çok popüler olan bitcoin. Hâlâ deneysel aşamada ama artık kurumsallaşmış bir paradan bahsediyoruz, bunlar özel para diye geçiyorlar. Bitcoin benzeri 2.400 tane yeni para birimi var, bunlar tamamen özel paralar yani sizin de bahsettiğiniz gibi, ulusal sınırlarda nasıl kullanılması gerektiğiyle ilgili bütün ülkelerin hararetle üzerinde çalıştığı konulardan bir tanesi. Orada öncü ülkelere bir tanesi Çin Merkez Bankası yani diyor ki: “Biz bu “blockchain” tabanlı bitcoin’e zamanında cevap veremezsek –ki yakın zamanda Fransa Maliye Bakanı da bu konuda bir açıklama yaptı- bunlar bizim ulusal paralarımızın yerini alma risklerini taşıyorlar.” Yani şu anda Çin Merkez Bankasının bu konuya verdiği cevap, “Kendi dijital paramı çıkartacağım.” yani yuanın dijital versiyonu. Avrupa Birliği de tartışmaların içerisinde. Şu anda bu bitcoin’in tartışmasını, kurumsallaşmış bu deneyin sonuçlarını daha tartışmadan Facebook’un libra’sını konuşmaya başladık, “istikrarlı özel para” diye geçiyor bu. Yani Facebook’un şu anda sistemin üzerinde 2,5 milyar kullanıcısı var ve diyor ki: “Ben yeni, özel bir para çıkaracağım. Bunun nasıl kullanılacağına dair hiçbir devletle işi yapmama ya da onlardan hüküm almama gerek yok. Benim 2,5 milyar kullanıcı -ki Türkiye’de de kullanıcıları var- bu “network”ün üzerinde benim tanımladığım özel parayı -kendileri buna istikrarlı özel para, “stablecoin” diye geçiyor bunlar- bunu kullanabilir diyor.

Şimdi, bizim Merkez Bankamızın kanununda fiyat istikrarı sıkça konuştuğumuz konulardan bir tanesi, finansal istikrar bizim görevlerimizden bir tanesi. Bazen çok sıklıkla ifade edilmeyen ama gene kanunumuzdaki maddelerden biri de ödeme sistemlerinin kesintisiz ve garantili bir şekilde çalıştığından sorumlu kuruluşuz aynı zamanda. Yani bu kesintisizliğin ve bu garantinin kaynaklarından bir tanesi de bu kripto ve kuantum çağının dayatmaları olan libra’ya, bitcoin’e, bu meydan okumalara ulusal para birimimiz, memleket paramız, liramız nasıl cevap verecek? Bu yasayı bu minvalde değerlendirmek doğru olur. Yani haklısınız, büyük gelişmeler var. O hızla bütün bu konuştuklarınızı kanunun ruhuna yansıtmaya çalıştık.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Peki, bir sorun var mıydı şu anda, bildiğimiz ne var?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bu paketin hangi maddesi söylediğinize cevap verecek?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Milletvekilim, maddeler geldikçe orada tek tek yani bütün bu...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bir çerçeve çizdiniz ama anlattığınız şeyler hangi maddenin nasıl değişmesini gerektirdi?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER –Sayın Milletvekilim, maddeler geldikçe ben bu konuşmamı tam olarak nerelere... Çünkü pek çok madde var içeride buna şey yapan. Mesela, 14’ün (g), (ğ) ve (h) bentlerinde açık bankacılığın hükümleri var yani açık bankacılıkta bir aplikasyonda bakiye sorgulama, bu bakiyeyi transfer etme net bir şekilde tanımlanıyor. Ama aynı zamanda orada şeyi de söylüyoruz: Bu açık bankacılıkla ilgili hükümlerin uygulama esaslarını yani bu açık bankacılığın kuralları nasıl şekillenecek, onu da Merkez Bankasının belirleyeceği usul ve esaslar etrafında olacağını söylüyoruz. Bu şu anda hâlihazırda Avrupa Birliği’nin “Payment Services Directive 2”daki 2 maddesinin aynısı. Yani bu sadece Avrupa Birliğinde değil, bütün dünyada gerçekleşiyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Geneli üzerinde görüşmeye geçmeden önce Ödeme ve Elektronik Para Derneği Başkanı Sayın Eliaçık’a çok kısa söz vereceğim. Çok kısa olarak da sizden bir bilgi alalım, neden buna ihtiyaç duyuldu? Ondan sonra geneli üzerinde görüşmeye geçelim.

Buyurun Sayın Eliaçık.

ÖDEME VE ELEKTRONİK PARA DERNEĞİ BAŞKANI BURHAN ELİAÇIK – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım...

BAŞKAN - Ödeme ve Elektronik Para Derneği Başkanı -STK olarak- Sayın Burhan Eliaçık.

ÖDEME VE ELEKTRONİK PARA DERNEĞİ BAŞKANI BURHAN ELİAÇIK - Biz Ödeme ve Elektronik Para Derneği olarak BDDK’dan lisans sahibi faaliyet izni almış 35 ödeme kuruluşu, 17 elektronik para kuruluşunun bir araya gelip tek bir çatı altında meslek birliği –dernek olarak ama- faaliyetini sürdürdüğü, çok geniş bir kapsamda temsiliyetinin olduğu derneğin başkanlığını gerçekleştiriyorum. Dolayısıyla ödeme ve elektronik para sektörüyle ilgili tüm gelişmeler, mevcut hizmetlerin geliştirilmesi, inovasyonu, finansal sisteme katılmasıyla ilgili tüm argümanlar aslında dernek çatısı altında konuşulan ve tartışılan konular. Bu sektörü tam anlamıyla tartışabildiğimiz, kendimizi ifade edebildiğimiz, Merkez Bankasıyla bu çalışmanın hazırlanması sırasında diğer kamu kurum ve otoritelerimizle çok yakın fikir alışveriş içerisinde bu sürecin oluşmasından dolayı son derece müteşekkirimiz. Teşekkürlerimizi ve saygılarımızı tekrar sunmak isteriz. Bu taslak yasalaşması hâlinde sektörün önündeki çok önemli bariyerler aşılacaktır.

Buradan da çok kısa, neden ihtiyaç duyuldu bu değişikliğe veya geç kalındı mı sorusuna cevap vermek üzere... Finansal teknoloji aslında ülkelerin finansal sisteminin gelişen teknolojiye, yeni unsurlarla beraber rekabetin oluşmasına hizmet çeşitliğinin sağlanması için daha küçük teknolojiyi etkin kullanan efektif şirketlerin varlık sürdürdüğü bir alanda faaliyetimizi yürütüyoruz. Doyasıyla yurt dışındaki gelişmelerden, oradaki etkilerden bizler de çok fazla yararlanıyoruz ve oradaki gelişmeleri takip ediyoruz. Avrupa Birliği ödeme sistemleri direktifinde tanımlanan yeni rollerin burada da yansımaları olduğunu görüyoruz. Bunlar bireyleri işletmeleri finansal sisteme daha kolay erişebilir, daha rekabetçi, maliyet unsurunun daha aşağıya çekildiği finansal kapsamayı da zenginleştiren önemli unsurlar. Dolayısıyla bunları maddelerde yansıma olarak görüyoruz. Bahsettiğim üzere, bu çalışmanın tamamıyla bir an önce geçmesi ve hayatımıza girmesi için sektör olarak çok mutluyuz, temennimiz bu yönde.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Şunun cevabını vermiyorlar: Hangi madde bu söyledikleri?

BAŞKAN - Onu maddelerde, teknik...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - Sayın Başkan Yardımcısı 14'üncü maddeye atıfta bulundu, ceza miktarının artırılmasıyla ilgili bir madde...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tüfenkçi.

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Şöyle: Hangi maddeden ziyade birçok madde zaten düzenlenmemiş, ilk defa düzenlenecek maddeler var. Bir kısım maddelere baktığımız zaman da BDDK'deki yetkileri Merkez Bankasına alıyor, bir de birlik kurulması noktasında. Biraz önce bu paydaşlar dernek statüsü altında faaliyetlerini gösteriyorlardı. Şimdi biz bu yasa teklifiyle beraber bir derneği birliğe çeviriyoruz. Bu alanda faaliyet gösterecekler izinlerini faaliyet...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - Bunu anladım da, derneğin birliğe çevrilmiş olması...

BAŞKAN – Aslında benim Sayın Şener...

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - Diğer noktada BDDK yetkililerini merkeze alıyoruz, ilk defa ihtiyaçtan doğan birtakım düzenlemeleri de burada yapıyoruz, işte 10, 11. Maddelere de geçtikçe...

BAŞKAN – Maddelerde bunları teker teker konuşalım. Aslında benim anladığım işin özeti şu: Geçmişte BDDK'ye verilen bazı yetkiler var EFT'yle ilgili olan yetkiler Merkez Bankasına verilmiş ama gelişmeler o kadar hızlı oluyor ki artık bankacılığın ötesine geçen bir para sistemi ve ödeme sistemi mekanizması gelişmiş. Yani BDDK'nin sadece kontrolünde yürüyebilecek bir aşamadan çıkan bir noktaya gelmiş ve dolayısıyla geçmişte Merkez Bankasına sadece düzenleme yapma yetkisi verilirken- doğru mu Sayın Başkanım?- bugün bu ödeme sistemlerini bir bütün olarak koordine eden ve sorumluluk sahibi olan tek kuruluş hâline getiriyorlar. Yani BDDK'yi diyorlar ki: “Ödeme sistemleriyle ilgili artık bu, bankacılığın ötesine geçmiştir, siz BDDK olarak artık buradan çıkın, bunu yapacak olan Merkez Bankası, tek bir çatı altında, bir taraftan regülasyon uygulamasını yapıp diğer taraftan da ödeme sistemine yönelik uygulamaya yönelik –değil mi?- birtakım çalışmaları yine Merkez Bankası koordinasyonunda ve yetkisinde yürütmesini ortaya koyan bir düzenleme. Yanlış söylemiyorum herhâlde.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkanım, doğru söylüyorsunuz da ben de şunu soruyorum ya da biz şunu soruyoruz: Altı yıl önce BDDK'ye de Merkez Bankasıyla birlikte bu yetkileri verdik, arkadaşlar istediler öyle yaptık. Şimdi ne oldu? Yani sorun neydi de sadece Merkez Bankasına aktarıyoruz bu yetkiyi? Yani BDDK'nin eksik kaldığı, yanlış yaptığı, sorun çıkardığı konu ne oldu? Sorunlar neydi?

BAŞKAN – Emrah Bey, tam spesifik olarak lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - 6493 sayılı Yasa'da...

BAŞKAN - Ödeme sistemlerine yönelik olarak maddeler gidiyor.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER - Hepsini devrediyorlar. Daha önce ortaklı Merkez Bankasıyla birlikteydi.

Sayın milletvekilim, belki şöyle düşünmekte fayda olabilir: Tekrardan Merkez Bankasının denetlediği ve gözetlediği kurumlar “sistem işleticisi” diye geçiyor. Yani bugün “EFT” dediğimiz sistem ödemelerin yapıldığı bir sistem işleticisi, BDDK'nin denetledikleri ödeme hizmetleri ve elektronik para kuruluşları. Şimdi sayın milletvekilim, buradaki sizin sorunuz 14'ün f ve g'si dedim, 12'nin f ve g'sine bakarsanız burada iki tane yeni ödeme hizmeti kavramı getiriliyor. Biri, daha demin örneğini verdiğimiz açık bankacılıktaki bakiye sorgulama, biri de bu bakiyenin transferine izin veriyor

bu aplikasyonun altında, finansal teknoloji firmaları yapınca. Şimdi buradaki kritik soru şu: Bu finansal teknoloji firmalarının lisansını veren BDDK. Şimdi bu finansal teknoloji firmalarının her biri kendi standartlarını mı belirleyecekler? Yani biri bir bankaya gidecek üç, dört bankayı ziyaret edecek “Ben senin için bir platform geliştireyim.” onun için bir standart belirlenecek. Her biri kendi standardını mı belirleyecek yoksa bir çatının altında yani sistem işleticisini gözetin kurumun altında mı yapılacak bunlar? İdeal olan, sistemin işletimini ve gözetimini yapan Merkez Bankasının çatısı altında bunların standartlarının belirlenmesi. Diğer bir örnek de, izninizle şeyden bahsedeyim. Yakında bir QR kodla artık... Mesela şu anda ATM’lerden para çekilişlerinin yüzde 10’una yaklaşan miktarı QR kodlar üzerinden yapılıyor. Yani telefonunuzdan okutuyorsunuz, hiçbir karta gerek duymadan o QR koddan çekiyorsunuz ve yakın zamanda artık alışverişleri yaparken diğer dünyada uygulamalarında hep “nakitsiz toplum” diye bahsedilen şeyler bunlar, QR kodla ödemeler gelecek.

BAŞKAN – QR kodu nedir, onu da bir söyleyin, belki bilmeyen olabilir.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER - QR kod aslında eczanelere gittiğimiz zaman ilaç alınca okutulan...

BAŞKAN – Kare kod dediğimiz.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – “Kare kod” “QR kod” diye geçiyor. Bu okutmada şimdi her firma kendi standardını mı belirleyecek? Şimdi BDDK’mız her birine lisans veriyor. Bu konuda 35 tane lisans alan kuruluş var. elektronik para da 18, toplam 50 küsur. Her biri kendi standartlarını mı belirleyecek? Bu şeye benziyor yani 15-20 sene önce bir markete gittiğimiz zaman hangi kredi kartımı hangi post makinesinden okutmaya benzer bir örneğe benziyor.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Merkez Bankasına geçince bu yetki ne fark ediyor? Yani BDDK’dan... BDDK düzenlemiyorsa siz nasıl düzenliyorsunuz?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER - Sayın milletvekilim, biz sistemin işleticisi dediğimiz EFT, elektronik fon transferi, EMKT, elektronik menkul kıymetle ilgili olan kısımlar, Takasbank, MKK yani buradaki bütün sistem işleticilerinin gözetimi bizde yani sistemin standartlarının sistem işleticileri etrafında kurgulanması gerekiyor.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Biri perakendeci diğeri toptancı.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER - Sayın Başkanım, aynen dediğiniz gibi. Yani bunun işletmesi... Yani geldiğimiz nokta itibarıyla zaten BDDK’nın bu konularda standart belirleme değil lisanslama yetkisi var. Sistem işleticisi olarak standartları belirleme Merkez Bankası tarafından. Zaten işin doğası gereği sorumluluğu tanımıyoruz, bununla ilgili yetki mercisini de tanımlıyoruz. Buradaki işin doğası itibarıyla artık bunun tek bir çatı altında yapılması gerekiyor. Dünya örnekleri de arzu ederseniz yani uzunca bir liste var ama bunun tek bir çatı altında olduğu ülkelerin birkaçını sayarsam: Belçika, Bulgaristan, Çekya, İrlanda, Yunanistan, İspanya, İtalya, Litvanya, Macaristan, Hollanda, Portekiz, Romanya, Slovenya, Slovakya, Hong Kong, Malezya, Rusya, Singapur uzunca bir liste bunlar incelediklerimiz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) - Kaydi paranın evrimiyle ilgili bir durum.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER - her biri Merkez Bankası. Bu ödeme sistemleri artık işin doğası gereği merkez bankalarının ayrılmaz değil, ayrılmaz parçaları hâline gelmiş. Bizim de burada yapmaya çalıştığımız Merkez Bankamızın çatısı altında yirmi dört saat kesintisiz -depremde, savaş koşullarında, her koşulda- çalışabilecek bir sistemin garantörü olarak Merkez Bankasının bu oyunun standartlarını belirlemesi.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Yılmaz’a söz vermek istiyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – BDDK’yi de dinleyebilir miyiz?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – BDDK yetkilisi var mı burada? O nasıl bakıyor, bir de onu alalım.

BAŞKAN – Var.

Buyurun .

BDDK BAŞKAN YARDIMCISI MUHAMMET MUSTAFA CERİT – Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; aslında Emrah Bey özetledi. Yani biz yaklaşık iki senedir Merkez Bankasıyla beraber hem kripto paralar hem de bu finansal teknoloji dediğimiz alanda yoğun çalışma grubu kurmuş, çalışıyoruz. Yani burada 2015 yılından beri biz 50’ye yakın kuruluşa lisans verdik. Aslında bu sektör belli bir olgunluk seviyesine geldi. Dünyada büyük gelişmeler var. İşte, herkes -bu finansal teknoloji dediğimiz- bir finansal merkez olma hayali güdüyor, öbür taraftan bunun arkasındaki teknolojinin de merkezi olma hayalini güdüyor. Biz buradaki çalışmalarda gördüğümüz yani Amerika’dan tutun da Singapur’a kadar ki incelediğimiz tüm örneklerde yaklaşık on-on beş sene sonra burada çok büyük değişimlerin de olacağını görüyoruz. Türkiye’nin bir sonraki safhaya geçmesi... 2013’te çıkan kanunla, 2015’te biz 50 kuruluşa lisans verdik; bu, belli bir olgunluğa geldi. Bunun bir sonraki aşamaya geçebilmesi için bu takım yetkilerin merkezi ve tek bir kurum tarafından hareket edebiliyor olmasının çok önemsendiğini -biz alt taraftaki çalışmalarımızda hem teorik hem de teknik çalışmalarda- öyle olması gerektiğini müşahade ettik açıkçası.

Sorulardan biri de şuydu: “Burada bir sorun var mı?” Aslında, belki bu sorunun cevabını sektörün vermesi daha doğru. Yani açıkçası dört sene gibi bir zamanda 50 tane kuruluşun -işte, bu sene üçüncü seneleri- denetiminin yapıldığı, burada çok sağlıklı ödeme alanının geliştiği, işte faturadan tutun para transferine, yurt dışı para transferine, elektronik paraya kadar... Gerçekten de 1 milyon, 2 milyon, 5 milyon sermayeyle kurulup işte 100 milyon dolarlara, 50 milyon TL’lere, 500 milyon TL’lere ulaşan şirketler var. Yani burası bir olgunluğa geldi. Biz ülke olarak İstanbul Finans Merkezi olmak istiyoruz, arkasına teknoloji merkezini de koyabilmemiz için bunun bir sonraki aşaması olarak hızlı bir şekilde mevzuatımızı değiştirerek bunu tek bir kuruma... Ayrıca, bu Avrupa Birliği direktifiyle beraber gelen -işte Emrah Bey’in aktardığı- başka bankalardaki hesapları görebilme ve bu hesaplar üzerinden işlem yapabilme... Artı tabii, tek bir yere aldığımızda devamında bu verileri görüp işleyebilecek yeni genç nesiller yani birileri gelecek Merkez Bankası ya da Merkez Bankasının adreslediği bir kuruluşta eldeki verileri kullanarak birtakım ürünler gerçekleştirecek. Yani bu ürünler sadece Türkiye’ye özel değil, belki sadece Türk vatandaşı da değil, yurt dışından gelen vatandaşlar da burada birtakım ürünlerin gerçekleştirilmesine ortam sağlamış olacağız. Yani aslında buna “play ground” deniyor, oyun alanı yani düzenleyici çerçeve olarak biz oyun alanını olabildiğince genişletip bu oyun alanında -dünya bir rekabetin içindeyken- acaba biz daha fazla, ne kadar rol alabiliriz? Ben BDDK’ye uzman yardımcısı olarak girdim, yirmi yıldır buraya kadar bütün görevlerde yer aldım, burada açıkçası bunun tek bir çatı altında olmasını doğru görüyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Destekliyorsunuz yani bu kanun teklifini destekliyorsunuz.

BDDK BAŞKAN YARDIMCISI MUHAMMET MUSTAFA CERİT – Tabii, destekliyoruz, orada herhangi bir şeyimiz yok. Biz zaten kanun teklifini de Merkez Bankasıyla beraber baştan sona, aşağıdaki hukukçu arkadaşlarımızdan üst yönetime kadar beraber bir şekilde...

BAŞKAN – BDDK istiyor efendim, ben de konuştum. BDDK’de arzuluyor, onu istiyor. Başkan ve tüm üyelerle konuştum, onlar da arzu ediyorlar.

Eski bir Merkez Bankacı olarak Sayın Yılmaz, buyurun.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Eğer bana arkadaşımın konuşma süresini de verirseniz memnun olurum.

BAŞKAN – Rahat olun siz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Peki.

Arkadaşımın, konuşma hakkını da kullanırsam herhâlde yirmi dakika konuşacağım.

Yirmi dakika konuşma sonucunda varacağım hükmü baştan söyleyeyim: Bu yapılan düzenleme zamanında ve doğru bir düzenleme, buna ihtiyaç var. Buna niçin ihtiyaç var? Şunun için ihtiyaç var: Teklifin genel gerekçesinde de söylendiği gibi, ödemeler alanının sorunsuz ve kesintisiz çalışması ülkenin güvenliğini ilgilendiren bir mesele hâlini almaktadır. Bu, son derece doğru bir tespit.

Aslında, son günlerde yaşadığımız ve muhatap olduğumuz yaptırımlar konusu var. Aslında, bu yaptırımların düşüncesinin arkasında yatan şey, bunu yapmak isteyen elinde uluslararası ödemeler sistemi ipinin olması; ona güvenerek bunu yapmaya çalışıyor. Bu, aslında kabul edilemez, doğru bir şey değil; süper güç olsa da uluslararası kurallara ve hukuka uyması gereken bir sistemden ve bir yönetimden söz ediyoruz. Tarihte haydut devletler olmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Pardon, bir saniye...

Oturuma beş dakika ara veriyorum.

Kapansa Saati: 16.07

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.14****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN – Evet değerli arkadaşlar, 3'üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Sayın Yılmaz, buyurun lütfen, devam ediniz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Evet, Sayın Başkan, tekrar teşekkür ediyorum.

Ödemeler sistemi, ekonominin güvenliği açısından son derece önemli. Belki de büyük bir iddia olabilir diye düşünebilirsiniz ama eğer herhangi bir ülkenin lideri şu anda var olan ödemeler sistemine bir şekilde müdahale eder de herhangi bir ülkeyi orada bloke ederse bir üçüncü dünya harbi çıkmamasının hiçbir sebebi yok. Son derece önemli bir şey bu, şunun için: Ülkeler kendi menfaatleri peşinde koşuyorlar ve bunda da gayet haklılar ve gerekeni yapıyorlar ancak uluslararası bir düzen var; o düzenin içerisinde de uygulanmış, kabul edilmiş kurallar var, o kurallara da tarafların uyması gerekir diye düşünüyorum. Dolayısıyla, literatürde “haydut devlet” diye bir şey var. Amerika Birleşik Devletleri’ne “haydut devlet” denilebilir mi bilmiyorum ama başındaki lider bir haydut lider, onu söyleyeyim.

Bu söz konusu olan yaptırımların etkin olmasını gerektiren şey, Amerika Birleşik Devletleri’nin ulusal parası olan doların şu anda dünya ekonomisinde oynadığı rol. Bu rolü Birinci Dünya Harbi’nden önce, altın standardının geçerli olduğu dönemde İngiliz sterlini oynuyordu. Dolayısıyla da hegemon paraya sahip olan ülke de dünyaya bir noktada hegemonyasını kabul ettiriyor ve baskı yapıyor.

Birinci Dünya Harbi bitti, iki harp arasında 1925 yılında ülkeler, özellikle, Avrupa ülkeleri harp öncesi pariteden tekrar altın standardı sistemine döndüler ama ekonominin temelleri dislokasyona uğradığı için pariteler tutmadı; 1925’ten 1936’ya kadar sürekli karşılıklı devalüasyonlar yaptılar; bu devalüasyonlar sonucunda da ülkelerin ekonomisi bir bakıma kaosa girdi ve bu kaosun sonucu tabiri caizse Almanya’da Hitler iktidara geldi, bunu kendi özel yöntemleriyle bir çırpıda çözdü ve arkasından da İkinci Dünya Harbi’ne girdik.

Bu ödemeler sistemi son derece önemli. İki harp arasında bu sorunu çözebilmek için özellikle Avrupa ülkeleri kendi aralarında, İsviçre’nin bir köşesinde, Basel şehrinde -şu andaki havaalanının bir ucu, toprağı Fransa’da; bir ucu, toprağı Almanya’da; bir ucu İsviçre’de; havaalanından çıktığınız zaman, bir kapıdan çıkıp Fransa’ya, bir kapıdan çıkıp Almanya’ya, bir kapıdan çıkıp İsviçre’ye girebiliyorsunuz- Uluslararası Ödemeler Bankası, Uluslararası Takas Bankasını kurdular ve o dönemde bir miktar bu işi hafiflettiler ama bu da bu sorunu çözmedi, sonuçta İkinci Dünya Harbi çıktı.

İkinci Dünya Harbi’nden sonra, harbin esnasında bu uluslararası ödeme sistemine, para düzenine bir yön vermek için işte, bildiğimiz, herkesin bildiği Bretton Woods Sistemi ortaya çıktı, tartışmaları, görüşmeleri yapıldı; arkasından IMF kuruldu, Dünya Bankası kuruldu, gümrükleri düzenlemek için o zamanki adıyla GATT, bugünkü Dünya Ticaret Örgütü kuruldu ve dünya yeni bir nizamla kavuştu ve bu nizam belli bir yere kadar geldi.

Bugün geline nokta itibarıyla Amerikan dolarının dünya ekonomisindeki hegemonyası şöyle: Amerikan ekonomisinin dünya ekonomisindeki büyüklüğü, dünya ticaretindeki payı yüzde 10, küresel üretimdeki payı yüzde 15 civarında. Bununla beraber, Amerikan dolarının dünya ticaretindeki faturalama açısından baktığımızdaki payı, toplamın yarısı yani dünyada 70 küsur trilyon dolar ticaret hacmi var, bunun yarısı dolar üzerinden faturalanıyor ve uluslararası rezerv para ve bunun avantajını yaşıyor. Bizim gibi ülkeler, biz, ekonomimizi ayakta tutabilmek için rezerv biriktirmek zorundayız. Biriktirilen rezerv de genellikle “hard currency” dediğimiz dolar ve euro cinsinden, genellikle euro cinsinden ve dolayısıyla bu da son derece maliyetli. Aslında dünya nizamı böyle olmasa, niye biz pahalı rezerv... Paramızı veriyoruz alıyoruz; doları alıyoruz, piyasaya TL’yi veriyoruz, ondan sonra da ekonomi üzerinde etki yapmasın diye bir de yüksek faiz oranıyla sterilize ediyoruz. Bütün dünya bunu böyle yapıyor ve maalesef bütün dünyaya bunun maliyeti var. Dolayısıyla Amerikan doları rezerv para ve şu anda dünyadaki bütün merkez bankalarının toplam rezervlerinin yüzde 65’i Amerikan dolarında.

Onun dışında, küresel gayrisafı hasılanın yüzde 70’inin olduğu ülkelerin çıpası olarak kullanılıyor dolar ve toplam ülke sayısının 1/3’ü parasını şu anda dolara bağlamış durumda, dolara pek etmiş durumda. Kalkınmakta olan, gelişmekte olan ülkeler tarafından ihraç edilen borçlanmaların 2/3’ü dolar cinsinden. Biraz önce de söyledim, rezervlerin önemli bir kısmı, yüzde 65’i dolar cinsinden. Dolayısıyla dünyada şu anda bir dolar hegemonyası var, bu hegemonya çerçevesinde de bunu işlevselleştiren dünyada bir ödemeler sistemi var. Dolayısıyla bu ödemeler sistemi içerisinde, Amerikan hükümeti kalkıp da “Size dolarımı kullandırmıyorum.” dese -bunu Japonya’ya da söyleyebilir, İngiltere’ye de söyleyebilir, Türkiye’ye de söyleyebilir, Suudi Arabistan’a da Çin’e de söyleyebilir- böyle bir şey söylese tıkanır kalırsınız. Maalesef, parası güçlü olan ve herkes tarafından kabul edilen ve ödemeler sisteminin ana aygıtı olan bu iş üzerinden bir “leverage” alıyor bu ülke. Dolayısıyla şu anda dünya ülkelerinin, özellikle merkez bankalarının üzerinde düşündükleri, mesai harcadıkları, kafa yordukları şey: “Acaba biz bu rezerv para hegemonyasından kurtulabilir miyiz, herkes tarafından kabul edilebilen ve herkese belki faydası olabilecek bir para sistemi yazabilir miyiz, para oluşturabilir miyiz?” Bunun üzerinde çalışılıyor.

Bilirsiniz, Bretton Woods’da 1943’te Amerikalı delege Profesör Wait’ın tezi kabul edildi. Keynes orada İngilizleri temsil ediyordu, o “bancor” diye bir para teklif etti fakat o dönemde Amerika güçlü olduğu için İngiltere’nin tezi kabul edilmedi. Şu anda dolar dünyaya hâkim, dediğim gibi, dünya ticaretinin yarısından fazlası dolar üzerinden fatura ediliyor.

Zaman zaman kamuoyunda çıkıyor, bundan bizar olan ülkeler, yöneticiler tarafından “Kendi aramızda ulusal paralarımız üzerinden ticaret yapalım.” deniliyor. Aslında son derece akıllı, mantıklı bir söylem.

Onun dışında, geçenlerde okudum, ben özellikle Merkez Bankası Başkanımızdan ve arkadaşlarımdan rica ediyorum, Rusya’da bir sistem varmış, o sisteme Türkiye de katılmış. Rus rublesinin dünyada ticaretindeki hacmi nedir ki bizim oraya girmemiz –girelim, tamam, yapalım fakat- bizim bu sorunumuzu, doların bu kadar dominant olduğu bir yerde sorunumuzu ne kadar halledecek? Yani bu, biraz iç piyasaya verilen bir tüketim maddesi gibi geliyor bana. Bunu yapalım, keşke ülkeler kendi aralarında kendi ulusal paralarını kullansalar ve bunun üzerinden ticaret yapsalar fakat rakamlar ortada. Bu rakamlar çerçevesinde, Demokles’in kılıcı gibi, bu ödemeler sisteminden tehdit herkesin başında duruyor. Buna Türkiye dayanamayacağı gibi İngiltere de dayanamaz, Japonya da dayanamaz. Dolayısıyla yapılması gereken şey, doları nasıl tahtından indiririz? Herkes bu soruyu soruyor, bizim

ülkemizde de bu soru soruluyor ama verilen cevap da son derece yüzeysel, hamasete yönelik, ne olduğu bilinmeyen, zaman zaman iç piyasaya tüketim malzemesi olarak verilen bir söylem ve bundan biz fayda görmüyoruz, bundan zarar görüyoruz; bunun ayağı yere basmıyor.

Bir paranın dünya parası olabilmesi için dünya üretiminde bir kere yeriniz olacak, sözünüz olacak; bunun arkasında bir bilim dünyasının olması lazım. Amerikan dolarının arkasında sadece Amerika'nın Boeingerleri, Facebookları vesaireleri yok, bunun arkasında Harvard'ı var, Cambridge'i var, Boston Üniversitesi var, harıl harıl bilim üretiyor, o bilimi teknolojiye dönüştürüyor; o teknolojiyi alan bir Çinli, bir Koreli de bunu alınabilir, satılabilir mala dönüştürüyor. Bunun arkasında bu var, paranın gücü buradan geliyor.

Dolayısıyla, yapılması gereken şey, bu dolar hegemonyasından, bu tehditlerden nasıl kurtarılabiliriz? Bu sene Amerika'nın Wyoming eyaletinde Jackson Hole denilen yerde merkez bankası başkanlarının yaptığı toplantıda İngiliz Merkez Bankası Başkanı bir sunum yaptı, "web" sitesinde var. Sunum şunu söylüyor: "Acaba doların saltanatından bu dünya nasıl kurtulur?" Orada verdiği cevap şu: Bir sentetik, dijital para yaratılın -aynen Keynes'in 1943'te söylediği gibi- bu parayı oluşturan sepetin içerisine istikrarlı, güvenilir diğer ulusların paraları da girsin ve dolayısıyla da dünya ticareti acaba bunun içinden yapılabilir mi diye bir fikir ortaya attılar. Ben bu fikrin şu anda çocuk olduğunu bile düşünmüyorum, ana rahmine yeni düştü yani bunun arkasından çok kısa sürede bir şeyin geleceğini düşünmüyorum ama dünya bu soruyu soruyor ve bunun cevabını arıyor.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Keynes'in teklifi aynı zamanda, değil mi?

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Evet.

Bu sorunun cevabını arıyor. Bu cevabı aramak...

BAŞKAN – Bir de tabii burada şeyi de söylüyor "Her merkez bankası kendi dijital parasını oluştursun." diyor değil mi oradaki ilave açıklama?

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Dolayısıyla yasal getirilen bu kanun teklifinin arkasında yatan şey, bu ve benzeri sorular ve bu sorulara verilecek olan cevap.

Lafı çok uzatmayayım, ortada iki şey var; bir, dijital para var; bir de kripto para var. Dijital para, bizatihi merkez bankasının kendi parası fakat o parayı öyle bir yöntemle kullanılabilir hâle getiriyor ki kaydi paradan, banknottan vesaireden dışarıya çıkarıyor, belki de aracıyı ortadan çıkarıyor. Şu anda biz bir ödeme yapmak istediğimiz zaman telefonumuzdan veya bankadan, bankaya gidiyoruz, bankanın Merkez Bankasında serbest tevdiat hesabı var, benim ödeyeceğim kişi başka bir bankadaysa onun da var, dolayısıyla Merkez Bankasındaki serbest tevdiat üzerinde mahsuplaşma yapılıyor ve o para oralardan alınıp veriliyor. Yeni getirilmek istenilen sistem... Aslında bu serbest tevdiatı da ortadan kaldıran yeni bir sisteme doğru gidiyor ve dünya bunun üzerinde çalışıyor ama kripto para devleti de ortadan kaldırıyor. Şu anda 1648 Vestfalya Antlaşması'ndan bu tarafa devletin rolü, kamunun ve özelin yaptığı işlemlere bir bakıma otantisite vermesi, onu resmîleştirmesi... Noterleri var, devletin kurumları var, daireleri var, mühür basıyor, tapusu var vesairesi var. İşte bu "black chain" denilen olaydan hareketle, artık devletin bu resmîleştirme işini de ortadan kaldırarak doğrudan doğruya kişiler arasında resmîleştirme yapmak gibi bir durum var. Bu tartışılıyor ve onun için de ödemeler sistemi bunun için tartışılıyor. Burada devletler şu anda şu soruyu soruyor...

BAŞKAN – Başkanım, kusura bakmayın, sözünüzü kestim. Bir de şey değil mi... Tabii, farkı da şu: Dijital paranın bir karşılığı var, kripto para da bir karşılık yok.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Kripto paranın bizatihi kendisi bir değer, hâlbuki dijital paranın arkasında ulusal merkez bankası parası var. Dolayısıyla tartışılan konu bu. O nedenle, yapılması gereken şey, bence doğru bir şekilde bu işleri tek bir yerde birleştirip ve bunun üzerinden kurumsal bir hafıza oluşturmak.

Ekonomideki iş bölümüne baktığımızda genelde merkez bankalarına verilen görev fiyat istikrarı. Finansal istikrar görevi ise tarihsel olarak merkez bankasının dışında kurulmuş BDDK gibi daha ziyade gözetim ve denetimden ve “makro ihtiyati tedbirler” dediğimiz düzenlemelerden sorumlu kurumlara verilmiş. Dünyanın en yaşlı, en eski merkez bankası olan İsveç’e baktığımızda -İsveç Merkez Bankasının bugün dört yüz yıldan fazla bir yaşı var- dört yüz yıllık döneminde en az bu gözetim ve denetim işi 3 kez el değiştirmiş; belli bir süre gidiyor, bir yerde bir kriz çıkıyor; o krizde gözetim, denetim, düzenleme merkez bankasıdaysa otorite “Sen bunu yapamadın.” diyor, alıyor, ayrı bir kurum kurmuş -BDDK gibi- ona vermiş; bir altmış yıl, yüz yıl daha gidiyor; bir kriz daha çıkıyor, geliyor, 3 kere el değiştirmiş, gelmiş.

Yakın zamana geldiğimizde, biz, 2001 krizinden önce, 1999’da ve 2001 krizi esnasında Türkiye’deki sistemi Anglosakson İngiliz sistemine göre kurduk. İngiltere’de banka gözetim ve denetimi “Financial Services Authority” denilen bizim BDDK karşılığı bir kuruma verilmişti fakat 2008 krizinde görüldü ki bu kurum, finansal istikrarla ilgili olarak merkez bankasının üzerine düşen bazı görevleri yapamadığı için ve yetkilendirilmediği için bu kriz yaşandı denildi ve bu çalışmaların sonucunda şimdi tekrar eskiye döndü, sadece tüketici haklarının korunmasıyla ilgili düzenlemeler bu kurumda bırakıldı, onun dışında ödemeler sistemi, menkul kıymet mutabakat sistemi ve banka gözetim ve denetimi yeni kurulan merkez bankası bünyesindeki bir kuruma geri devredildi. Dolayısıyla dünyadaki genel trend bu. Almanya’da da yeni bir otorite kuruldu. Bunun doğrusu yanlış yok, bunun doğrusu yanlış, dediğim gibi, para neredeyse, parayı basan ve paranın üstündeki otorite neyse genel kanı bu işin de orada olması gerektiği. Dolayısıyla bu düzenlemenin Merkez Bankasına tekrar geri dönmesi bugün itibarıyla doğru bir karardır diye düşünüyorum. BDDK da bundan alınmasın çünkü mesela Merkez Bankası Kanunu’nun 12’nci maddesinde... Yapısı sağlam, batma ihtimali yok ama geçici likidite sıkıntısı olan bir banka olduğunu düşünün; bu bankanın batmaması için -batmayacak, bilançosu sağlam ama likidite sıkıntısı var, iş göremiyor- bunun yapılması için Merkez Bankasının oraya bir likidite enjekte etmesi lazım. Kanun öyle düzenlenmiş ki Merkez Bankası hem veren hem de karar veren olmasın diye BDDK’ye bu görev verilmiş. BDDK, Merkez Bankasına bir rapor verecek, “Evet bu banka sağlamdır ama geçici olarak likidite sıkıntısı var, sen parayı ver.” demesi lazım fakat pratikte gördük ki bu çok da o kadar kolay bir şey değil. Dolayısıyla aynı yerde bu tür şeyler, birtakım çıkar çatışmaları, menfaat çatışmaları vesaire var ama buna rağmen son tahlilde şu anda optimum görülen çözüm, bu işin Merkez Bankasında olması şeklindedir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Evet, lütfen tamamlayın.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – O nedenle ben bu getirilen, yapılan düzenlemelerin doğru bir düzenleme olduğunu düşünüyorum fakat düzenlemede bir tane itirazım var.

Sayın Başkan Yardımcım, size verseler bile siz bunu almayın. 6’ncı maddede diyor ki sizi bir yere ortak edecekler, sakın o ortaklığı yapmayın.

BAŞKAN – Onu o maddede konuşalım efendim.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sakın o ortaklığı yapmayın çünkü siz düzenleyici ve denetleyicisiniz ve emredicisiniz, ortak olduğunuz yere emredemezsiniz. Siz namuslu, dürüst de olsanız bir yerde bir sorun çıktığı zaman sizin bütün doğru kararlarınızın etkinliği ortadan kalkar. Bu yetkiyi almayın, verseler de almayın ve bence yasadın da bu çıkarılsın.

Evet, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Kanun teklifiyle ilgili görüşümüzü ben de peşinen ifade edeyim yani katılımcı bir anlayışla hazırlandığı ortada, paydaşların da desteği var, biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak getirilen düzenlemeyi doğru bulduğumuzu ve desteklediğimizi ifade ediyoruz.

Aslında hep bahsedildi, malum, 2013 yılında gerek ödeme sistemleri, ödeme hizmetleri ve elektronik para kuruluşları alanındaki hukuki boşluğun doldurulması gerekse de söz konusu alanların sağlıklı gelişimi, ana kavramların tanımlanması, hak ve yükümlülükler ile yaptırımların belirlenmesi gerektiğinden hareketle 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun yürürlüğe konulmuştur.

Yine, değerli hocam da konuya gerçekten tafsilatlı bir şekilde açıklık getirdi. Dünyadaki gidişat da dikkate alındığında; teknolojiadaki gelişim, ödeme teknolojilerindeki gelişim, ödeme sistemlerindeki gelişim ve dünyada mevzuat olarak yapılan düzenlemeler de dikkate alındığında bu düzenlemede bir değişikliğe gidilmesi ihtiyacı doğduğu ortada. Tabii ki ödeme sistemlerinin sorunsuz işleyişi finansal sistemin istikrarı, merkez bankalarının para politikası uygulamaları ve ekonominin gelişimi açısından kritik öneme sahip. Bu nedenle sistemden kaynaklanabilecek herhangi bir sorunun finansal sistemin diğer bölümlerine yayılması ihtimali ödeme sistemlerinin önemini artırmakta. Finansal istikrarın sağlanmasındaki öneminden dolayı ödeme sistemlerinin işletilmesi ve uluslararası standartlara göre gözetim ve düzenlemelerinin gerçekleştirilmesi, aslında tüm merkez bankalarının temel görevleri arasında. Dolayısıyla getirilen düzenlemeyle daha önce BDDK'ye verilen görevlerin Merkez Bankasına verilmesini doğru buluyoruz.

Ayrıca 2013 yılından bu yana ödemeler alanında ortaya çıkan yeni hizmet türleri ile bu hizmetleri sunan kuruluşları düzenleme kapsamına alınmasını ve sektörde ortaya çıkmış bazı ihtiyaçların giderilmesine yönelik düzenlemeleri içeriyor. Biz bu düzenlemeyi destekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, sıcağı sıcağına iki cümle kurabilir miyim?

(Oturma Başkanlığına Kâtip Şirin Ünal geçti)

BAŞKAN – Buyurun.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Söylemeyi unuttum, iki şey var.

Bu dijital paranın değil de bitcoin gibi kripto paranın geleceğini belirleyecek olan hükümetler çünkü bu para sistemi eğer etkin olursa devletin vergi toplayabilme kabiliyeti son derece azalıyor. Dolayısıyla devlet vergiden vazgeçmeyeceği için, büyük bir ihtimalle, bu tür paralara izin vermeyecektir diye düşünüyorum; birinci söylemek istedim bu.

İkinci söylemek istediğim de fiyat istikrarı ile finansal istikrar arasında şu var: Finansal istikrar ile fiyat istikrarı her zaman aynı yönde ve aynı paralelde gitmiyor. Merkez Bankası fiyat istikrarından sorumlu, o istikrarı sağlamak için örneğin şartlar faiz indirimini veya faiz yükseltilmesini gerektirebilir ama aynı anda bankacılık sistemi öyle bir noktada bulunabilir ki Merkez Bankasının faiz düşürmesi veya yükseltmesi gerekirken finansal istikrar açısından tam tersi durum olabilir. Dolayısıyla bunun

ayrı ayrı kurumlarda olması, birinin doğruya, öbürünün batı istikametine doğru gitmesi işi daha da zorlaştırabilir. O nedenle ikisinin aynı yerde olması belki bir optimum çözüm bulmayı sağlayacaktır. Finansal istikrar ile fiyat istikrarının böyle bir ilişkisi var, onu da kayda geçsin diye söylüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Erim.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Değerli Başkan, sayın üyeler, kıymetli bürokratlar; ülkemizde ödemeler alanına ilişkin mevzuatın temelini 2013 yılında yürürlüğe giren 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun oluşturmaktadır. Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren gerek BDDK gerekse Merkez Bankası kendi alanına giren konularda ikincil mevzuatı oluşturarak kanunun kapsamına giren alanlara ilişkin çerçeveyi oluşturmuşlardır. Tahmin edileceği üzere ödemeler alanındaki düzenlemelerin yapılmasının ardından gerek Kanunda gerekse ikincil düzenlemelerde ihtiyaç hasıl oldukça gerekli güncellemeler yapılmıştır ancak bu güncellemeler kapsamlı değişiklikler şeklinde olmamıştır. 2013 yılından bu yana ödemeler alanında ortaya çıkan ihtiyaçlara cevap verecek hukuki değişiklikler özellikle kanun seviyesinde yapılamamıştır. Anılan dönemde ödemeler alanının değişmesinde aradan geçen zamandan öte ilgili alanın teknolojiyle iç içe olması büyük rol oynamıştır. Ödemeler alanı finans sektörü içindeki diğer alanlara kıyasla teknolojik hizmetlerin üretilmesi ve bu hizmetleri veren yeni aktörlerin ortaya çıkmasıyla ses getiren bir alan hâline gelmiştir. Mevcut durumda 6493 sayılı Kanun uyarınca müşterilere ödeme hizmeti sunan veya elektronik para ihtiyacı faaliyetinde bulunan ödeme hizmeti sağlayıcıları, ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarıyla ilgili olarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ödeme hizmeti sağlayıcılarının veya diğer finansal kuruluşların üye olarak birbirleri arasında işlem gerçekleştirecekleri ödeme sistemleri ve menkul kıymet mutabakat sistemleri, ilgili olarak ise Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası zorunludur.

6493 sayılı Kanun hazırlanırken özellikle Avrupa Birliği düzenlemelerinden faydalanılmıştır. Söz konusu düzenlemelerde yapılan yeni hizmet türleri ve bu hizmet türlerini sunan yeni aktörlerin düzenlemeleri gibi büyük değişiklikler kendi düzenlemelerimizi güncellemekle ilgili bize bir nevi yol haritası sunmaktadır. Söz konusu değişikliklerin örnek alınmasına ek olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu arasındaki iş bölümünün Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bünyesinde toplanması, ödemeler alanının tek bir elden düzenlenmesi ve gözetiminin yapılması açılarından önemli katkılar sağlayacaktır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Girgin...

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sevgili arkadaşlar, Soma'daki “hadi hadi” sisteminin bankacılıkta karşılığı satış baskısıdır. Bu sistem, çalışanları tüketmektedir, bu düzenlemede banka çalışanlarına yönelik herhangi bir madde var mı diye baktığımda bunu göremedim. Ben hocalarımdan af dilerim, haddimi aşmak istemem, ekonomist değilim ancak vahşi kapitalizmin, Türkiye dâhil, dünyanın neresinde olursa olsun emeği nasıl sömürdüğünü gayet iyi bilirim. Açıklanan paketlerin bu ülkenin çiftçisinin de emekçisinin de emeklisinin de derdine derman olmadığını da bilirim. Ben genellikle yapmış olduğum araştırmalar sonucunda bu yasa ne anlama geliyor, kısa bir değerlendirme yapmak istiyorum ve bazı sorular sormak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, hepimizin bildiği üzere, dünya ekonomisinde ekonomik, dinamik, çok boyutlu gelişmeler yaşanmaktadır. Belki de son otuz kırk yılın en önemli değişimi, finans sektörünün dizginsiz büyümesi olmuştur. Bu, çoğu zaman ülke ekonomisinin, reel üretim süreçlerinden kopuk sermaye piyasalarına mahkûm olmasını sağlamıştır. Üretim yapıp istihdam sağlayan, vergi ödeyen kollayan bir sistem yerine, paradan para kazanmaya yönelik bir zenginleşme modeli hayata geçmiştir. Sonuç, her ülkede yükselen işsizlik ve sanayisizleşme süreçleri olmuştur.

Türkiye ise 1980 sonrası hayata geçirilen neoliberal politikalarla beraber, finansal, küresel ekonomiye entegre olmuştur. Bu süreçte, 1989 yılında sermaye hareketlerinin serbest bırakılması dönüm noktası olmuş; bu hamle, ekonomik performansın kısa dönemli ve dengesiz sermaye akışlarına bağlı olmasına neden olmuştur. Amerika Başkanı Donald Trump bir “tweet”le ülke ekonomisini tehdit etme cüreti gösterebiliyorsa bu gücünü ülkemizin ekonomisinin sıcak para akışına dayalı kırılganlığından almaktadır. Sermaye hareketlerinin serbest bırakılmasının bir sonucuydu bu.

1996 yılında Gümrük Birliğine, yerli ekonomimizi korumaya yönelik, hazırlık yapmadan girişimle birlikte yerli sermayenin rekabet kapasitesinde ciddi bir düşüş olmuştur ve daha sonrasında 2001 krizi gelmiştir. 2001 sonrası ekonominin düzelmesi için yapılan reformlarda bağımsız kurumların önemi teslim edildi; Merkez Bankası gibi bağımsız olması gereken kurumlar, 2001 sonrasında, yasal düzlemde, gündelik siyasetin kısa dönemli dalgalanmalarından etkilenmesini engelleyecek yasal zırhlara kavuştu ta ki -tabii ki- AKP’nin faşizme kapıyı açan otoriterleşme politikaları bu zırhı delinceye kadar.

Elimizdeki kanun teklifi de finansallaşmış dünya ekonomisine ekonomik entegrasyonumuzun artması sonucu oluşan yeni durumlara yönelik düzenlemeler getiriyor.

Bankacılık sektörüne dair düzenleme ihtiyacı acil ve elzemdir. Bunun rotasının ne olması gerektiğini cümlelerimin başında söyledim. Bunun rotası, banka çalışanlarının çalışma koşullarının düzeltilmesi, sağlıklarının ve güvenliklerini sağlanması olmalıdır.

Önce, teklifle ilgili görüşlerimi anlatmak istiyorum; daha sonra, maddelerde de banka çalışanlarıyla ilgili değerlendirme yapacağım.

Elektronik para kuruluşları ve ödeme kuruluşları, şu ana kadarki fiili durumda, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından düzenleniyor. Ancak, bankaları bile siyasi baskılarla yeteri kadar denetleyemediğini bildiğimiz BDDK’nin, elektronik para kuruluşlarını ve ödeme kuruluşlarını ne kadar denetlediği belirsizdir. Şu ana kadar BDDK, elektronik para kuruluşları ve ödeme kuruluşları hakkında kaç kez denetim yapmıştır ve denetimleri sonucunda ne gibi bulgular bulmuştur?

Özellikle internet ortamında Türkiye’ye yönelik işlem yapan yurt içi ve yurt dışı kaynaklı yetkisiz kuruluşlar veya internet platformları tespit edilmiş midir? Tespit var ise ne gibi önlemler alınmış ve yaptırımlar uygulanmıştır?

Denetim yetkisi BDDK’dan alınıp Merkez Bankasına veriliyor ancak Merkez Bankasında bu konularda deneyimli, uzmanlaşmış personel mevcut mudur? Denetim yetkisini BDDK’dan almanın asıl gayesi nedir?

Şu ana kadar ki uygulamalarda, ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşları katılımcılardan topladıkları fonları Merkez Bankasında bloke ederdi; şimdi “Bunu bankalarda tutmanız yeterli.” deniliyor. Neden böyle bir düzenlemeye gidildi? Bu, sistemin güvenilirliğini azaltmaz mı? Bankalar Merkez Bankasından daha mı güvenilir? Bunun nedeni, bankaların elindeki likiditeyi arttırmak ise

herhangi bir kriz anında vatandaşın güvencesi ne olacaktır? Bu kuruluşların paralarının bloke olarak tutulduğu bankalarda ileride bir finansal sıkıntı çıkarsa, ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşları ile bu kuruluşlarda hesabı olanların durumu ne olacaktır?

Diğer önemli husus ise dünyada ağırlığı giderek artan elektronik paralar ve sanal paralara dairdir.

“Elektronik para”yı bilgisayar sürücünüzde bulunan ve internet alışverişlerinizde kullanılabilen ve kullandıkça da hesabınızdan eksilen bir sistem olarak tanımlayabiliriz.

Elektronik para konusunda ülkemizde düzenlemeler olmasına karşın sanal para hakkında bir düzenleme yoktur. Bitcoin gibi sanal paralara ülkemizde birçok kişinin yatırım yaptığı söyleniyor ancak bununla ilgili spekülatif söylemler bu sanal, kripto paranın değerini çok hızlı ve büyük rakamlarda arttırıp azaltabilmektedir.

Sanal paralara yönelik eleştirilerden bir diğeri ise bunlar devlet kontrollü bir para birimi olmadığı için, yapılan uluslararası para transferlerinin hem vergi kaçırma hem de kara para aklama suçlarını artırabileceği ve silah ticareti ve uyuşturucunun finansmanında gizli bir yöntem olarak kullanılabileceği yönünde olmuştur.

Ülkemizin de üye olduğu OECD bünyesinde kurulan Mali Eylem Görev Gücü (FATF), kara para aklanması ve silah ticareti ve uyuşturucunun finansmanında uluslararası bir kural koyucudur ve kurallara uymayan ülkeleri gri veya kara listeye alabilmektedir. Haziran 2019’da Mali Eylem Görev Gücü, sanal paralarla ilgili bir bildiri yayımladı. Bildiride üye ülkelere “Artık kripto para kuruluşları ve bunlarla ilgili işlemleri, kara paranın aklanması ve silah ticareti ve uyuşturucunun finansmanını önleme amacıyla, düzenlemeye tabi tutun.” dedi ve bunun için bir yıl süre verdi. Türkiye’de bu yönde yapılmakta olan bir düzenleme çalışması var mıdır?

Bitcoin ve benzeri sanal paraların pazarlandığı ve alım satımın yapıldığı platformlar yasal mıdır? Birçok kişinin, Türkiye’den internet sitelerinden buralara erişim sağladığı iddia edilmektedir. Bu siteler yasayla düzenlenmediğinden, bunlar üzerinden kara para aklama, silah ticareti ve uyuşturucunun finansmanının kolaylıkla yapılabileceği söyleniyor. Bunlarla ilgili tedbirler alınmakta mıdır? Bu konuyla ilgili sorumlu kuruluş kimdir? Neden bitcoin ve benzerleri hakkında açık ve net bir düzenleme yapılmıyor ya da neden toptan yasaklamıyoruz? Büyük zararların oluşmasını, vatandaşlarımızın bilinçsizce zarar etmesini mi bekliyoruz? Yeniden Çiftlik Bank gibi facialara kapı mı aralanıyor yoksa bazı üst düzey kişiler bu kripto paralarla gizli hesaplar açıp para transferi mi yapıyor? Bunlar ivedilikle cevaplanması ve yeni kanunlarla düzenlenmesi gereken hususlardır diyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Çelebi...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok saygıdeğer üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok kıymetli bürokratları ve çok değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben konuşmama geçmeden önce, bu ayın 20’sinde Ağrı Doğubeyazıt’ta bir terör örgütünün yapmış olduğu silahlı bir saldırı vardı, orada yaralanan bir asker kardeşimiz vardı; biraz önce onun vefatının, şehit olduğunun haberini aldım. Burada kendilerine Allah’tan rahmet diliyorum, bu vesileyle yüce milletimizi de başsağlığı dileyerek selamlıyorum. Cenab-ı Allah rahmet eylesin.

Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında birkaç hususu sizlerle paylaşmak istiyorum.

Sözlerime başlamadan önce, biraz önce eski Merkez Bankası Başkanımız Sayın Yılmaz'ın Sayın Başkanımızın yanına gelirken de ilk konuşmasını yapmadan önce de bir cümleleri oldu; ben burada kendilerine bu hususla ilgili de teşekkür etmek istiyorum. Neden dolayı? Bu tür yasalar -hepimiz milletvekiliyiz- gerçekten Hükûmetin getirdiği bir kanun teklifiye doğruysa “doğru” dememiz, yanlışsa “yanlış” dememiz... Ben bu vesileyle, ilk, peşinen cümlelerini hemen söylediğinden dolayı da desteklediği için de teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün günlük siyasi tartışmaların dışında, kamu yararı ağır basan, çok teknik ve bir o kadar da önemli bir kanun teklifini görüşüyoruz.

Öncelikle şunu belirtmek istiyorum ki ödeme sistemi, elektronik para, ödeme kuruluşları gibi bu kanunun konuları; ticari hayat ile teknolojinin birbirinden ayrılmaz ve vazgeçilmez biçimde buluştuğu bir alandır.

Baş döndürücü bir hızla değişen teknoloji, iktisadi faaliyetin kalbi olan ödemeyi yepyeni ve kolaylaştırıcı biçimlere sokmaktadır. Ülkemiz de bu hızlı değişim alanının gerisine düşmek bir yana, hepimizi mutlu edecek girişimlere, gelişimlere öncülük ve modellik yapmaktadır.

Şüphesiz ki bu alandaki gelişmelere öncülük konusunda sadece özel sektöre rol düşmüyor, kamu yönetimi de özenle, akademik derinlikle, çok boyutlu bilgi birikimiyle bu alanı izlemektedir. Burada Merkez Bankamıza gerçekten -çok güzel hazırlamış Sayın Bakanımızla birlikte- bu teklifi getirdiklerinden dolayı da teşekkür ediyorum.

Bu görüşmekte olduğumuz teklif de bu çerçevede hazırlanmış ve belirgin ilkeleri temel almış bir metindir. Şöyle madde şeklinde de açıklamak istiyorum:

1) Bu teklif, konuya ilişkin gelişmelerin, yatırımların, büyümenin önünü açmasına ilişkin bir tekliftir.

2) Bu teklif, hızlı gelişen alanı hukuksuz, kuralsız bırakmamak üzere hassasiyetle çalışılan bir tekliftir.

3) Yine, bu teklif, konuya ilişkin hızlı gelişimlere, kamu yararına ve işin niteliğine uygun hızlı çözümler getiren bir tekliftir.

4) Yine, bir yandan alanın gelişimine hukuki temel sağlama diğer yandan da bu alanın tüketiciler ve tüm paydaşlar yararına çalışmasını sağlama yönündeki incelik dengelerini kuran bir yasa teklifidir.

Bu değişikliklerle neleri hedefliyoruz:

1) Bu değişikliklerle öncelikle konuya ilişkin yetki bütünlüğünü sağlıyoruz. Bildiğiniz gibi, 6493 sayılı Kanun esasen 3 ana konuyu düzenlemektedir. Bunlardan ödeme sistemleri Merkez Bankası tarafından, Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları ise BDDK tarafından düzenlenmekte ve denetlenmektedir. Ancak ödeme hizmetleri sektörünün sürekli değişim ve gelişim göstermesi nedeniyle ödemeler alanına ilişkin olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu arasında oluşturulan ikili düzenlemenin ve kontrol mekanizmasının yeniden düzenlenerek tek bir çatı altında toplanması hususundaki ihtiyaç hasıl olmuştur.

Değişiklikle 6493 sayılı Kanun'un tüm düzenleme konuları bakımından Merkez Bankası tek görevli ve yetkili otorite hâline getirilmektedir. Ödeme sistemlerinin kesintisiz ve sorunsuz işletilmesinden sorumlu olan Merkez Bankasının konuyu tek elden düzenlemesi daha bütünlüklü, yeknesak uygulamaların önünü açacaktır. Teklifteki maddelerin önemli bir kısmı, BDDK'ya ait görev ve yetkilerin Merkez Bankasına verilmesine dairdir.

2) Bildiğiniz gibi yine ödeme sistemi işleticileri üç kategoridedir: Kısıtlı öneme sahip, öneme sahip ve sistemik öneme sahip. Bugün sistemik öneme sahip sistem işletişleri zaten kamu sermayelidir, kamuya aittir. Değişiklikle ileride sistemik öneme sahip ve kamuya ait bulunmayan bir sistem işleticisinin kurulması hâlinde Merkez Bankasına bu şirkete hissedar olma imkânı getirilmektedir. Söz konusu hissedarlık kamulaştırmayı zorlamayı içermemektedir. Bu hissedarlık, sistemik öneme sahip sistem işleticisinin rızasına dayanacaktır. Kanunla belirli bir hisse oranı da belirlenmemiştir. Hâlihazırda da Merkez Bankası, uluslararası mesajlaşma altyapısı SWIFT'in, uluslararası standart koyucu bir otorite olan Uluslararası Mutabakatlar Bankasının ve İslami veya finansal ürünlerle ilgili çalışmakta olan IILM'nin hissedarı durumundadır. Önemle belirtiyim ki böyle bir uygulama çok istisnai durumlar için sadece sistemlerimizin kesintisiz işlemesi amacı zaruri kılındığında ve münhasıran sistemik öneme sahip sistem işleticileri için getirilmektedir.

3) 6493 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesinde öngörülen değişiklikle sistem işleticileri için sistemdeki işlemlerin sonlandırılmaması veya katılımcının sistemdeki yükümlülüklerini yerine getirmemesi durumunda kullanılmak üzere ayrıntılı Sermaye Piyasası Kanunu'na muvazi bir teminat sistemi öngörülmektedir.

4) Yine, 6493 sayılı Kanun'un çerçeve 12'nci maddesinde öngörülen değişiklikle yeni ortaya çıkan ödeme emri başlatma hizmeti ile ödeme hesaplarına ilişkin konsolide bilgilerin çevrimiçi platformlarda sunulması hizmeti de kanunun kapsamına dâhil edilmektedir.

5) Kanun kapsamındaki işlem türlerine ilişkin olarak alınacak ücret, masraf, komisyon ve diğer menfaatin tespiti veya serbest bırakılması konusunda da Merkez Bankasına yetki verilmektedir.

6) Ayrıca, teklifle Türkiye Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları Birliği de kurulmaktadır.

Bu birliğe ilişkin hüküm, Bankacılık Kanunu'ndaki ve Sermaye Piyasası Kanunu'ndaki birliklere ilişkin hükümlerin benzeridir. Başka bir anlatımla söz konusu Birlik, hukuki niteliği itibarıyla, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Katılım Bankaları Birliği gibidir.

Söz konusu birlik, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olarak katılımcı demokrasiye kendi alanında katkı sağlayacaktır.

7) Elektronik para kuruluşlarının fonlarının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında bloke tutulmasına ilişkin hüküm kaldırılmaktadır.

Ödeme sektöründe çeşitli sorunlar yaratan bu uygulamanın en azından kanun düzeyinde düzenlenmeden, ikincil düzenlemelere bırakılmasıyla Merkez Bankasına sektördeki gelişmelere göre bu alanı düzenleyebilme yetkisi verilmektedir.

Bu teklifin özellikle ülkemiz için hayırlı olmasını diliyorum. Bu vesileyle hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Değerli arkadaşlarım, on dakika ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 16.55

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.16****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 3’üncü Birleşimin Üçüncü Oturumu açıyorum.

Sayın Emecan, söz sırası sizde.

Buyurun efendim.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli STK ve kamu temsilcileri, çok değerli Komisyon üyelerimiz, değerli basın mensubu arkadaşlarım; 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun üzerinde bir değişiklik yapıyoruz. Bu kanun teklifindeki değişiklikle ilgili açıklamalardan dolayı teşekkür ediyoruz öncelikle, Sayın Kuşoğlu’nun sormuş olduğu sorunun cevabını tam alamamış olsak da yani “BDDK’den alınıp Merkez Bankasına verilmesi bu kadar gerekli miydi?” sorusuna.

Ben, tabii, bankacılık sektöründen gelmiyorum, mühendisim; bu, çok teknik bir konu gerçekten. Siz nasıl “Biz bankacılık sektörünün bileşenlerinden görüşleri aldık ve çok olumlu karşılandı bu değişiklik.” dediniz. Tabii, biz de bazı bankacılık sektöründe çalışanlara, bileşenlere fikirlerini sorduk “Bu kanun teklifiyle ilgili siz nasıl bakıyorsunuz?” diye. Genel olarak bu yapılan değişiklikle ilgili biz de çok olumsuz görüş almadık yani yapılmasıyla ilgili doğru olduğu şeklinde yorumlar aldık ancak “Neden şimdi?” sorusunun cevabını yine de biz duymak istiyoruz açıkçası sizden.

Şimdi, biraz önce söylediğim gibi, çok teknik bir konu yani BDDK’nin bazı yetkilerinin Merkez Bankası çatısı altında toplanması. Tabii, dünya finans sistemi ve kullanılan araçlardaki hızlı değişimler karşısında bizim de yasama olarak yeni düzenlemeler yapmak durumunda kalmış olmamız kaçınılmaz ve bu düzenlemeleri de zaman zaman bir araya gelip gelen kanun teklifleri üzerinde yapıyoruz. Ancak her gelen kanun teklifi, teknik olarak düzenlenmesi gereken olumlu bir teklif gibi görünse de maddelerin detayına indiğimiz zaman mutlaka o maddelerin içinde birtakım soru işareti uyandıran şeylerle karşılaşabiliyoruz. Şimdi, bu 18 maddelik kanun teklifine baktığımız zaman da -detayına girmeyeceğim ama- birtakım muafiyetler, birtakım istisnalar... Örneğin, sayın hocamın da değindiği gibi, 6’ncı maddede bankanın özel şirketlerle ortaklık yapabilmesinin yolunu açan çeşitli düzenlemeler açıkçası kafamızda soru işaretleri oluşturuyor.

Geneline baktığımız zaman kanun teklifinin, 18 madde içerisinde 7-8 maddesinde bu söylediğim bağlamda kafada soru işaretleri oluşturan düzenlemeler var. Maddelerini görüşmeye geçtiğimiz zaman bunları ben tekrar değerlendireceğim. Geneli üzerine söz aldım ve evet, bu değişiklik olumlu görünüyor, eğer rahatsız edici bir şey olmazsa biz de tabii ki destekleriz desem de maddeler üzerindeki bu şüphe uyandırıcı şeylerden dolayı şerhimi de koyarak ben sözlerimi bitirmek istiyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Emecan.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Yani mesele anlaşıldı, benim gördüğüm kadarıyla adı da Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun. Burada biraz önce Sayın Başkanın da söylediği konu, dijital para ile kripto para ayrımını yaparsak dijital parayı kavırıyoruz ama kripto parayı kavrayamıyoruz maalesef, tabii bunu kavramamız da şu andaki teknolojiyle ya da anlayışla pek mümkün değil, bütün dünya için bir sorun orada. Ama sorun sadece kripto para değil, bir blok zincir ekonomi de oluşmaya başladı yani sadece bir para olarak görmemek lazım, ekonomi olarak görmek lazım; böyle bir paradigma oluştu. Devletlerin belli varlıklarla ilgili garanti vermesinin ötesinde kişilerin artık bu blok zincir ekonomisine garanti vermesi oluştu yani güven esası da değil bu, bir anlamda sisteme bağlılıkla gayrimenkullerin el değiştirmesi, paranın el değiştirmesi, varlığın el değiştirmesi, para edebilen, değer ihtiva edebilen her konunun değişilmesi söz konusu olabiliyor bu blok zincir ekonomisi içerisinde. Bunun kavranmasıyla ilgili burada bir şey yok, ödeme ve elektronik sistemlerle ilgili... Anladığım kadarıyla, BDDK bünyesi içerisinde de sorun yoktu ama dünyada merkez bankaları tarafından bu konu yürütüldüğüne göre bizde de öyle bir düzenleme yapılmasında mahzur yok. Ama herhâlde Merkez Bankasının yeni denetçi kadroları alması da gerekecek, konuyla ilgili olarak çalışmalar yapması gerekecek, geleceğe yönelik de konuya yaklaşması gerekecek.

Türkiye Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları Birliği bilmiyorum nasıl çalışacak; dernek ötesine geçmesi, bu konuda bir kurumsallaşma olması muhakkak ki doğru olacaktır. Ama ekonomiyi kavrama yönünde Merkez Bankasının bir çalışma içerisinde olmasını dilerim. Türkiye bu konuda çok gerilerde henüz. Ama konuyu çok basit olarak, sadece bir ödeme sistemi olarak görmemek lazım. Zaten Türkiye’de bir dijital para ekonomisi var; gelip de dijital para olarak müracaat ediyor, yeri belli, yapacağı iş belli, sınırları belli, o anlamda bir sorun yok. Ama asıl sorun belki çok yakın gelecekte ortaya çıkabilecek bu blok zincir ekonomisiyle. Onu kavramaya yönelik çalışmalar içerisinde olması lazım, madem bu işten sorumlu tutuluyor Merkez Bankası, bu yönde çalışmalarının olması lazım şimdiden.

Bir sorun görmüyorum, sadece maddelerle ilgili birkaç konum olacak Sayın Başkanım.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu.

Sayın Şener, buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, değerli üyeler, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, görüşmelerimizden, açıklamalardan ve konuşmalardan anlaşıldığı gibi, teknik ağırlığı olan bir düzenleme görüntüsünde. Dolayısıyla teklifi hazırlayan arkadaşlar bu teknik ayrıntıları görecektir derecede bir birikime sahiptirler mutlak surette. Onun için kendilerini tebrik ediyorum. Meclisimizde değişik konularda uzmanlığı olan insanların, milletvekillerimizin bulunması elbette önemlidir. Ama aynı zamanda yoğun mesai harcanmış olması lazım. Bu mesaiyi de verdiklerini umut ediyorum.

Şimdi, bu düzenleme, ödeme ve elektronik para kuruluşları, işlemleri, araçları, düzenleme ve denetimleriyle ilgili birtakım hükümler içeriyor ve özü itibarıyla 2013 yılında çıkarılan 6493 sayılı Kanun’da değişiklikler meydana getiriyor. Aslında, bu teklifteki maddelerinin hemen hemen tamamı 6493 sayılı Kanun’la BDDK’ye verilen yetkilerin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına devredilmesiyle ilgili. Yani 2 yetkiliye, 2 ayrı otoriteye bağlı olarak yürütülen işlemlerin tek bir otoritenin kontrolü, denetimi ve düzenlemeleriyle yürütülmesinin faydalı olduğu inancıyla bu düzenleme yapılmıştır ve bu niteliği itibarıyla da teknik olduğu açık bir şekilde görülmektedir.

Biraz önce Sayın Çelebi iktidarın getirdiği doğru tekliflerin muhalefet tarafından desteklenmesi gerektiğini ifade ettiler, Sayın Durmuş'a da bu açıdan teşekkür ettiler. Ama şunu peşinen söyleyeyim: Buraya iktidar kanalımdan gelen teklifler ve metinlerin büyük çoğunluğu yanlışlar içeren, doğru olmayan metinler. Eğer iktidar milletvekilleri bu yanlış metinlere de karşı çıkarlarsa doğrularının sahiplenmesi beklentisini ondan sonra üstlenebilirler. Ama her yanlış burada “Doğrudur.” diye savunursanız, arkasından “Bizim bakın, bir doğrumuz var, bunu da siz savunun.” dersiniz bu hakkaniyete, adalete uymaz. Ama prensip itibarıyla baktığımda şunu açıkça söyleyebilirim: Tuzakların, suistimallerin en iyi gizlendiği yer bu teknik metinlerdedir. Görüştüğümüz bu metnin salt teknik ihtiyaçları karşıladığını umut etmek istiyorum. Maddelerin ve cümlelerin arasına bazı riskli şeylerin sıkışmadığını umut ediyorum. Yani bu tereddüde de düşmemin sebebi, öyle bir çerçeve çizildi ki o dünyada bir para sistemi var, işte bu para anlayışı hızla değişiyor, bunun ulusal menfaatlerimizi tehdit ettiği görülüyor. Bir denetime, bir kontrole, ulusal ekonomimizi küresel dalgalardan ve kararlardan kurtarmaya ihtiyaç var, onun için böyle bir metin düzenlenmiş gibi ifade ediliyor. Bu metnin hangi maddesi böyle küresel dalgalarda ekonomimizi kurtaracak, bunu merak ediyorum. Şu ana kadar hiçbir şey söylenmiş değil. Belki 10 kez, ben konuşuncaya kadar hem kanun teklifi veren arkadaşlarımız ve bürokratları tarafından hem bazı konuşmacılar tarafından bitcoinle ilgili vurgular yapıldı.

Şimdi, ben BDDK'nin sitesine giriyorum, bitcoinle ilgili bir açıklama var, burada ödeme sistemleri ve elektronik para kuruluşlarıyla ilgili bölümde deniyor ki: “Herhangi bir resmi ya da özel kuruluş tarafından ihraç edilmeyen ve karşılığı için güvence verilmeyen bir sanal para birimi olarak bilinen Bitcoin, mevcut yapısı ve işleyişi itibarıyla Kanun kapsamında elektronik para olarak değerlendirilmemekte, bu nedenle de söz konusu Kanun çerçevesinde gözetim ve denetimi mümkün görülmemektedir.” Yani “Bizim sistemimiz bu kripto paraları denetlemeye müsait değil, biz bunu denetlemeyiz.” diyor açıkçası, bu, BDDK'nin sitesine yerleştirilmiş bir cümle. O hâlde bu kanun teklifi nedeniyle 10 kez bu salonda ikide bir bitcoin ve sanal paralara vurgu yapılmasının anlamı ne? Konu o değil demek ki. Konu o değilse onu konuşmayalım, getirilen metni meşrulaştırmak için olmayan bir şeye vurgu yapmayalım, ne varsa onu açıklayalım, ona vurgu yapalım.

Diğer taraftan “Dünya ödeme sisteminde önemli gelişmeler var. Bu nedenle de Türk ekonomisini mahvedecek herhangi bir şey ortaya çıkmasın.” bu da çok söylendi. Kardeşim, bunu nasıl yapacaksınız veya bu teklifin içinde bunu önleyecek bir şey var mı? Sadece sanal paralarla, kripto paralarla ilgili söylemiyorum; siz dolara bağımlı hâle gelmişseniz ödeme sisteminde veya yabancı paraya bağımlı hâle gelmişseniz ekonomik olarak, dolarizasyon gittikçe genişliorsa nasıl olacak da bu kanun teklifiyle siz ödeme sisteminizi ABD'nin aldığı bir karardan, bir salvodan kurtaracaksınız? Var mı bir madde, varsa söyleyin, biz de bilelim, yoksa konuşmayalım bana kalırsa.

Bu bakımdan, işin özü şu benim gördüğüm bu teklifle ilgili olarak: BDDK buradan çekilecek, Merkez Bankası yerleşecek. Bunu makul da karşılayabilirim çünkü para politikası her zaman öteden beri merkez bankalarının yürüttüğü bir iştir. İşin içinde para politikalarıyla ilgili boyutlar ağırlıktadır, tek bir merkezden denetlenmesi, düzenlenmesi, politikaların ona göre oluşturulması desteklenebilir. Bu boyutu itibarıyla teklifi desteklerim ama onun haricinde içinde olmayan maddeler çerçevesinde çizilen çerçevenin de çok doğru ve sağlıklı olduğunu düşünmem.

Saygılar arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, teklifin geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

**ÖDEME VE MENKUL KIYMET MUTABAKAT SİSTEMLERİ, ÖDEME
HİZMETLERİ VE ELEKTRONİK PARA KURULUŞLARI HAKKINDA KANUN İLE
BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 101 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “finansman şirketleri, ödeme kuruluşları ile elektronik para kuruluşlarınca” ibaresi “finansman şirketlerince” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 23/2/2006 tarihli ve 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “banka kartları ve kredi kartlarının çıkarılmasına, kullanımına, takas ve mahsup işlemlerine” ibaresi “banka kartları ve kredi kartlarının çıkarılmasına ve kullanımına” şeklinde; 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üye işyerleri ile anlaşma yapma, bilgi alışverişi, takas ve mahsuplaşma” ibaresi “üye işyerleri ile anlaşma yapma ve bilgi alışverişi” şeklinde; 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üye işyerleri ile anlaşma yapma, bilgi alışverişi, takas ve mahsuplaşma kuruluşlarının,” ibaresi “üye işyerleri ile anlaşma yapma ve bilgi alışverişi faaliyetinde bulunan kuruluşların,” şeklinde; 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üye işyerleri ile anlaşma yapma, bilgi alışverişi, takas ve mahsuplaşma kuruluşlarının” ibaresi “üye işyerleri ile anlaşma yapma ve bilgi alışverişi faaliyetinde bulunan kuruluşların,” şeklinde; 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Kart çıkarma, bilgi alışverişi, takas ve mahsuplaşma” ibaresi “Kart çıkarma ve bilgi alışverişi” şeklinde; 29 uncu maddesinin başlığı “Bilgi alışverişi” şeklinde ve birinci fıkrasında yer alan “veya kartların kullanımından doğan borç ve alacakların takas ve mahsup işlemleri” ibaresi “faaliyetleri” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – 2'nci madde üzerinde Sayın Şener'in söz talebi var.

Buyurun Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Teşekkür ediyorum.

Bu maddeyle banka kartları ve kredi kartlarına ilişkin takas ve mahsup faaliyetleri 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'ndan çıkarılıyor.

Ancak 1'inci maddede kaçırdığım bir şey var, onu soru olarak yöneltmek istiyorum. Şimdi, BDDK'nin daha önce aldığı katkı payları kaldırılıyor yani artık Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu 6493 sayılı Kanun kapsamındaki görev ve yetkilerinin bankaya devredilmesi nedeniyle ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarının yapmış olduğu katkı paylarını alamıyor. Yani bunun anlamı şu benim anladığım kadarıyla: Bu katkı payları artık bundan sonra Merkez Bankası tarafından alınacak anlamına geliyor. Şimdi, burada, Hükümetimizin bütçe açıklarını, hazine nakit açıklarını dengelemek için ikide bir Merkez Bankası kaynaklarına başvurduğunu, önce kârını hemen aceleyle ocak ayına çekip tahsil ettiğini, hazineye aktardığını, daha sonra yedek akçeyi yine bütçeleştirildiğini düşünecek olursak 2018 yılı itibarıyla 78 milyar lira doğrudan doğruya Merkez Bankası kaynaklarından bütçeye aktardığını biliyoruz. Şimdi, BDDK'ye ait bir gelirin Merkez Bankasına devredilmesiyle muhtemeldir ki 2019 yılında bu pay, işte Merkez Bankası kârının hesabında da dikkate alınacağı için yine bütçeleştirilmesi maksadıyla yerleştirilmiş olabilir. Onun için şunu merak ediyorum: Geçmiş yıllar

itibarıyla ve 2018 itibarıyla -2019 henüz belli olmadığı için- bu BDDK'nin vazgeçmiş olduğu ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarından aktardığı katkı payı ne kadardır, bunun miktarını bilirsek faydalı olur diye düşünüyorum.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Alınmayacak, Merkez Bankası da almayacak dolayısıyla bütçelerde falan olmayacak. Toplamda 350 bin...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Para aktarmayacak orada.

Evet, teklifin bundan sonraki maddelerinde para aktarma var mı acaba, onu takip edeceğiz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, bu bütün maddelerde geçiyor, takas ve mahsup işlemlerini çıkarıyoruz. Bir soru sormak istiyorum: Neden çıkarıyoruz, onunla ilgili bir açıklama var mı?

BAŞKAN – Emrah Bey, buyurun.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, yasanın içerisindeki takas ve mahsuplaşma bir ödeme hizmeti aktivitesi olduğu için, artık yasal olarak bunun sorumluluğu bize geçtiği için onları çıkartıyoruz çünkü bunun sorumlulukları artık bizde. Takas ve mahsuplaşma eski maddenin içerisinde var, bu ödeme sistemlerinin sorumluluğu artık tek merkezde bizde toplandığı için bu maddeler çıkıyor. Çünkü takas ve mahsuplaşma ödeme sistemleriyle, hizmetiyle alakalı bir konu, o bize geçmiş oluyor -sorumluluğu- onun için bu maddelerden çıkartılıyor.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Zaten Merkez Bankasıdır yani bu iş Merkez Bankasıdır.

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, buyurun lütfen.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkanım, affınıza sığınarak, doğrudan doğruya yasayla ilgili değil ama sayın milletvekilimizin, bu bütçeye gelir gider yazılması, toplanacak paralarla ilgili olduğu için söylüyorum. Şu anda e-mailime bir mesaj düştü. Merkez Bankası ile Hükûmet değerlendirme hesabında oluşan “unrealist” kâr ve zararları mahsuplaştırdıktan sonra kalanın temettü olarak ödenebilmesi için kâr zarar hesabına aktarılmasıyla ilgili bir görüşme yapıyormuş. Bu doğru mu? Yani şu anda sadece gerçekleşen döviz, altın vesairenin bir şeyi var ise, alış fiyatı ile satış fiyatı arasında bir kâr varsa onlar gelir gider hesabına gelir olarak yazılıyor ve sonuçta da Hükûmete gelir olarak transfer ediliyor veya da Maliyeye kurumlar vergisi ödeniyor. Şu anda “unrealist” yani gerçekleşmemiş değerlendirme hesabındaki bu tutarların da kâr zarar hesabıyla ilişkilendirilmesiyle ilgili bir haber var; görüşmeniz varmış, doğru mu? Haberin kaynağı Bloomberg.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, bu tip şeylere hiç itibar etmemek lazım. Yani gerçekleşmemiş bir şeyin kârının transferleri nasıl yapılır? Bununla ilgili böyle bir görüşme Merkez Bankasında yok. Yani bu polemiklere hiç itibar etmemek gerekiyor.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum, sadece kayda geçmesini istedim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, 2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 11/10/2006 tarihli ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan “Uzmanlarını” ibaresi “Uzmanları ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Denetçileri ve Uzmanlarını” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi var.

Sayın Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sadece bir soru soracaktım, malum bu ödeme sistemleri iyi denetlenmezse kara para aklamaya uygun bir zemin var, o anlamda herhâlde sıkı bir denetimimiz söz konusu, herhangi bir sıkıntı yok anladığım kadarıyla.

BAŞKAN – Emrah Bey, buyurun.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, bu yasayla beraber normalde Merkez Bankasının uzmanları MASAK’ın incelemelerine katılmıyordu ama biz bu ödeme sistemleriyle ilgili bütün sorumlulukları üzerimize aldığımız için MASAK’ın bütün bu incelemelerinde artık Merkez Bankasının uzmanları da yer alacak.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 3’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- 20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“dd) Birlik: Türkiye Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları Birliğini,”

BAŞKAN – Bu maddeye yönelik söz talebi? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 6493 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN – Maddeyi yönelik söz talebi? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 6493 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir. “Bankanın gözetim yetkisi; sistem işleticisi, sistem katılımcıları, mutabakat kuruluşu, bağlantılı diğer sistemler ile dış hizmet sağlayıcıları gibi faaliyetleri sistemin çalışmasıyla yakından ilgili tüm tarafları kapsar.”

“(2) Banka, gözetim faaliyetlerinin kapsamına giren kuruluşların gerçekleştirdiği bütün işlemlere ilişkin kayıt, bilgi ve belgeyi, gerekli gördüğü durumlarda anlık ve işlem bazında olmak üzere talep edebilir. Gözetim faaliyetlerinin kapsamına giren kuruluşlar, her türlü kayıt, bilgi ve belgeyi gizli dahi olsalar Bankaca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde Bankaya tevdi etmek ve Bankanın gözetimine hazır hâle getirmekle yükümlüdür. “

“(4) Banka, sistemlerin kesintisiz işletimini sağlamak amacıyla sistemik öneme sahip kurulmuş ve kurulacak sistem işleticilerine hissedar olabilir.”

BAŞKAN – Maddeye yönelik söz talepleri var.

Sayın Emecan, buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Şimdi, bu 6'ncı maddeyle 6493 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinde değişiklik yapılıyor. Gerekçesinde de “Bankanın gözetim faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması hedeflenmektedir.” ifadesi var.

BAŞKAN – Bu arada çok affedersiniz, sözünüzü kestim, herhangi bir şekilde açıklama isterseniz, açıklama da yaptırabiliriz arkadaşlara, onu da söyleyeyim.

Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sorularımız olacak zaten.

Diğer taraftan, bankaya sistemlerin kesintisiz işletimini sağlamak amacıyla sistemik öneme sahip kurulmuş ve kurulacak sistem işleticilerine hissedar olabilme yetkisi verilmektedir.

Biraz önce geneli üzerine yapmış olduğum konuşmada bazı şüphe uyandırıcı maddelerden bahsetmiştim, bu onlardan ilki diyebilirim.

Önce şunu söyleyeyim: Merkez Bankası bugün güçlü altyapısıyla önemli bir kuruluş ama bağımsız bir kuruluş olmadığını, artık bağımsızlığını kaybettiğini de biz her platformda ifade ediyoruz açık söylemek gerekirse. Bunun da altını çizerek, banka bir özel şirkete neden hissedar oluyor? Yani bu maddenin gerekçesi, amacı gerçekten nedir, bunun açıklanmasını istiyorum ben.

Şimdi, tabii bu şirketler için çok avantajlı bir şey. Şirketlerin repütasyonunu yükseltecek, itibarını artıracak, böyle bir yönü var ama bu şirketlere bankanın bilgi teknolojisi vesaire yani birtakım altyapılarının artırılmasını da geçmesini de sağlayabilecek, aktarımının önünü açma riski de var. Banka bu özel şirketlere neden hissedar oluyor? Peki, sermaye transferi nasıl yapılacak?

Bu noktada bir de ben dikkatimi çeken bir şeyi paylaşmak istiyorum. Merkez Bankasında faaliyet izni alan ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemleri içerisinde bir tanesi şöyle dikkatimizi çekti: PayCore Ödeme Hizmetleri Takas Ve Mutabakat Sistemleri, şirketin ismi değiştirilmiş “Cardtek” olarak geçiyor daha önceki ismi. Bu şirketin hissedar yapısına baktığımız zaman yüzde 54 hissesinin Sancak şirketler grubuna ait olduğunu görüyoruz. Yani teknik bir düzenlemede teknik bakalım diyoruz ama hangi taşı kaldırsak altından birtakım belli şirketlerin çıkıyor olması da açıkçası çok rahatsız edici bir durum. Yani o zaman bu sorduğum soru daha fazla anlam kazanıyor. Yani burada “Merkez Bankası birtakım yandaş şirketlere ortaklık yaparak birtakım kurtarma operasyonları mı yapılacak?” diye ben çok daha açık bir şekilde sorayım. Niçin böyle bir madde getiriliyor, niçin bir ortaklık maddesi getiriliyor?

BAŞKAN – Buyurun.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Yanlış bir bilgilenme var, onun için söylüyorum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Aslında konuşmalar bitsin ondan sonra cevap alalım.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, izninizle...

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - İşte, ben söylüyorum, para koyarak hissedar olmayacak.

CAVİT ARI (Antalya) – İtibarınız var, krediniz var, isminiz var.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Biraz önce itibardan bahsettim fark ettiyseniz, her şey para değildir diye bir cümle ekleyeyim buna.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, burada yasayı tekrardan okuduğumuz zaman, banka sistemlerin kesintisiz çalışmasını... Zaten Merkez Bankası Kanunu’nda sistemlerin kesintisiz çalışması Merkez Bankasına zimmetlenmiş bir madde ve devamında da...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ortaklık kurulmadan, ortaklık yapılmadan kesintisiz çalışma sağlanamıyor mu?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, geliyorum şimdi oraya doğru. Zaten ana kanunumuzdaki bize verilen fiyat istikrarının yanındaki önemli görevlerden bir tanesi kesintisiz çalışma. Yasanın devamında “sistemik öneme sahip...” Bu, uluslararası bir kavram. Bizde geçen bir kavram da yani BIS’den aldığımız kavramlar, “kısıtlı, önemli”, “önemli” ve “sistemik önemli.”

Burada daha demin adı, bahsi geçen şirket, kısıtlı öneme girdiği için herhangi bir ortaklık bu maddeyle beraber mümkün değil. Bu maddede herhangi bir şirkete ortak olmayı yasa çok somut bir şekilde ifade ediyor ve bunu sınırlandırıyor: “Sistemik öneme sahip...” Daha demin bahsettiğiniz şirket “kısıtlı önemli” diye tarif ediliyor şu anda bizim sistemimiz tarafından. Önemli bile değil, sistemik öneme sahip bir sistem işleticisine ortak olabilir, hissedar olabilir.

Şimdi, burayla ilgili Sayın Vekilim, şu anda hâlihazırda Merkez Bankamız “SWIFT” adı verilen uluslararası bir şirketin hissedarı. Aynı şekilde uluslararası para akımlarının kesintisiz bir mesajlaşma sisteminden bahsediyoruz. Kesintisiz çalışmasını garanti altına almak için Merkez Bankaları arasında kurulmuş şirketlerden bir tanesi. Bu 79’da kurulup 87’de bizim de üye olup hissedar olduğumuz, daha sonra da 2012 yılında gözetimi için de davet edildiğimiz kurumlardan bir tanesi. Yani hissedar olma kavramı Merkez Bankasına yeni bir konsept değil. Burada değerlendirmemizi gereken şey şu: “Sistemik öneme sahip.” Sayın Vekilim “sistemik öneme sahip”in de burada “kısıtlı önemli” “önemli” ve “sistemik önemli”nin de... Sistemik önemin durması noktasında ekonomik aktiviteye bulaşıcı seviyede hasar verebilecek bir yapıdan bahsediyoruz. Burada bahsi geçen yasa ne yapmamız gerektiğini çok somutlaştırıyor ve sınırlandırıyor.

Düşünmemiz gereken bir konsept de Sayın Vekilim, zaten hâlihazırda Merkez Bankasının bu konuyla ilgili bir hissedarlığı mevcut. Bu, şu anda defakto olan bir şeyi kanunu hâle getirmekten başka bir şey değil. Burada kullanılan bütün terimler uluslararası standartlarla uyumlu.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ben şunu sormak istiyorum: Şimdi, biz burada bir kanun yapıyoruz, öyle değil mi? Ama şirketlerin yapısı yarın öbür gün değişebilir, bugün kısıtlıdır, yarın kısıtlı olmaktan çıkabilir mi diye sorayım. Yani bu bankacılık sistemi olduğu için teknik bir konu. Normalde şirketlerin yapısı, yeri değişir. Bu sistemde de bu şirket bugün kısıtlı olmaktan yarın çıkabilir mi diye sorayım.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, buradaki tanımların tamamı Bank for International Settlements’tan aldığımız şeyler. Biz bu kurumun hem üyesiyiz hem de aynı şekilde hissedarıyız. Bank for International Settlements’ta burada “sistemik öneme sahip” denildiği zaman burada kısıtlar getiriyor yani bu, bizi de bağlayan kısıtlar. İşlem hacmi, kullanıcı sahası, ne kadar etki alanını kapsadığıyla ilgili net tanımlar var burada. Biz, bu net tanımlar dâhilinde hareket ettiğimiz uluslararası kavramlardan bahsediyoruz burada. Bu, Merkez Bankamızın kendi inisiyatifini dâhilinde değil, uluslararası konsensüste alınan kararların uygulamaları.

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, buyurun lütfen.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan Yardımcım, size saygıda kusur etmeyeyim ama bu düzenleme son derece yanlış, verdiğiniz örnekler de çok fazla zorlama. Ne SWIFT ne BIC'deki Uluslararası Ödemeler Bankası-Merkez Bankası ortaklığı buna giriyor. Siz şu anda baştan bir tarif yapıyorsunuz. Kimin, hangi şirketin sistemik olarak önemli olacağını bugünden nereden biliyorsunuz? Bilemeyeceksiniz. Gelin, bunu almayın siz, bunu reddedin; bu, sizin itibarınıza yapılan bir kasıttır, kasttır bu, onu söyleyeyim. Eğer itibarınızın üzerinde yükselmek istiyorsanız biz, sizi zorlasak bile siz bunu kabul etmeyin. Eğer gününde birinde böyle bir ihtiyaç olursa saten Merkez Bankası Kanunu'nda uluslararası bir yere üye olabilmek, katılabilmek için Bakanlar Kurulu kararı vesaire lazım, şu anda Cumhurbaşkanından izin almanız lazım. Gelin, siz bundan vazgeçin; bu, sizin itibarınıza düzenlenmiş bir hiledir, onu söyleyeyim, bundan vazgeçin; bu yanlış bir düzenleme. Eğer sistematik olarak, sistemik olarak bir şeyi tehdit ediyorsa... Zaten siz baştan bunu denetliyorsunuz, denetlerken denetlerken büyüyor, büyüyor, bir noktaya geliyor, sistem için tehlikeli hâle geliyor. Siz zaten o zamana kadar vazifenizi yapmamış oluyorsunuz ki onun o noktaya gelmesine izin vermiş oluyorsunuz. Lütfen bunu almayın.

AK PARTİ'li arkadaşlarıma da söylüyorum: Eğer gerçekten Merkez Bankasının itibarını düşünüyorsanız, bunu buradan çıkarın. Bizim söylediğimiz hiçbir şeyi kabul etmiyorsunuz, bizim yanlış düşündüğümüzü... Siz, teklifi getirin, biz kabul edelim. Vallahi, bu, Merkez Bankasına düzenlenmiş bir tuzak.

Başkan Yardımcım dedi ki: “Uluslararası örneklerle baktığımızda Meksika var, Brezilya var, Malezya var, Endonezya var.” vesaire. Buralar -geçmişe baktığımızda on yıllık, on beş yıllık tarihi varsa- “corruption”ın en yoğun olduğu ülkeler, oralarda olmuş bunlar. Biz bunun içerisine niye girelim?

Lütfen bunu kabul etmeyin.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bir şey diyebilir miyim acaba?

BAŞKAN – Sayın Emecan, kısa bir şeyiniz var herhâlde?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Çok kısa...

Biraz önce “Zaten defakto bir durum var.” dediniz. O zaman defakto durum devam etsin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Şener...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Şimdi bu 6'ncı maddenin son bendiyle ilgili olarak sistem işletmecilerine “Hissedar olabilir.” diyor. Buradaki “sistem işletmecileri” diye tanımlanan şey nasıl bir şey? Bu sistem işletmecileri ile Merkez Bankasının ilişkisi nedir? Bunlar uluslararası kuruluşlar mı, yoksa içerideki bazı kuruluşlar mı? Özel hukuk hükümlerine mi tabii, kamu hukuku kurallarına mı tabii? Bunlar ne iş yapıyorlar ve Merkez Bankası şu anda bunlarla ilişkilerini nasıl sürdürüyor? Bunu bir açıklarsanız, daha iyi kanaat oluşturabiliriz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Çalışanlar yemek bileti satan SODEXO gibi bir şey.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Çok kötü o zaman eğer öyleyse.

BAŞKAN – Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Ben de sorularımı sorayım, topluca cevap verirsiniz.

Birincisi: Şimdi sistemik öneme sahip kuruluşları kim belirliyor? Konuşmanızın içerisinde kısmen değindiniz ama.

İkincisi: Türkiye’de bu anlamda belirlenmiş sistemik öneme sahip kuruluş var mı?

Bir de Merkez Bankasının kendi yetkisi çerçevesinde, mevcut yasalar çerçevesinde hissedar olma yetkisi var mı? Bunları da cevaplıyorsanız açıklık getirmiş oluruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Rekabet Kurumu da bu işin içerisine giriyor. Bu öyle bir noktaya gelir ki birden fazla olabilir. Birine ortak olursunuz, rekabet bozulur, onun için siz bunu üstünüze almayın. Elinizde her türlü yetki var, her türlü denetim gücünüz var. Bu denetim güçleriyle bunu sağlamak lazım, parayla pulla işi yok bu işin.

BAŞKAN – Emre Bey, şöyle: Sistem işleticisi kimdir, nedir konumları? Bu sorulan sorular çerçevesinde bir cevap verirsiniz...

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Yasanın en başlangıcında bu ayrımı yaptık Sayın Başkanım, bu da sistem işletmecilerine olan gözetimi Merkez Bankamız yapıyor, ödeme hizmetleri ve elektronik para kuruluşlarına da BDDK. Hep beraber vardığımız buradaki konsensüslerden bir tanesi bunların tek bir otorite altında denetlenmesi. Şu anda sistem işleticisi kuruluşlar EFT, MKK, EMKT, Takasbank, elektronik fon transferi; bunlar şu anda bizim altımızda lisanslı, bizim gözetimimiz altında olan kurumlar.

Sayın Milletvekilim “sistemik” tanımına kim karar veriyor? Merkez Bankamız. Şu anda bu sistemik tanıma giren bir şirket var mı? Yok.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Nesnel ölçütleri var, değil mi?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Nesnel ölçütleri, uluslararası, bizim de üye olduğumuz Bank for International Settlements tarafından...

BAŞKAN – Sistemik tanıma girebilmesi için ne gerekiyor?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ne gerekiyor, niye gerekiyor o zaman yani? Niçin o zaman böyle bir ortaklık yapısı?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, burada...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) - Bu kanun teklifinin içine niye koyduk, madem hiçbir şirket bu koşulu sağlamıyor?

BAŞKAN – Bir müsaade edin Sayın Emecan konuşsun Başkan Yardımcımız.

Buyurun.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, buradaki tek amacımız, tek gayemiz ödemeler sisteminin kesintisiz ve kusursuz bir şekilde çalışması. Yani bu, başarıya mahkûm bir proje.

Şimdi bugün pek çok konu konuşuldu, kripto ve kuantum çağının size dayatmaları var, bu dayatmaların karşısında Merkez Bankamızın da bu konuda alması gereken sorumluluklar var. Bu konuyla ilgili en basit verebileceğim örneklerden bir tanesi EFT. Sayın Başkanım, EFT -bugün sizin de şeyinizde, durduğu günü hep beraber hatırlıyoruz- bir Cuma günü -bizim tarafımızdan işletilen şey- 2011’de Haziran ayında durdu ve Cuma günü durduktan sonra pazartesi günü tekrardan aktive oldu. O gün hiçbir para transferi yapılmadı. Şimdi, EFT’nin bütün sorumluluğu...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Mesela, bizim Londra’daki şirkete ortak mı olmamız lazım?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, bu bir Londra şirketi değil. Lütfen buradaki maddeyi basit bir...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – 2011’de EFT’de çıkan sorunun yazılım problemi olduğu belli. Dolayısıyla, bir sıkıntı çıktı, Merkez Bankası yetkisinde ilgililerle görüştü, o problemi çözdü ama ondan sonra kendi uhdesine aldı, dedi ki: “Bunu bundan sonra ben yapacağım.”

BAŞKAN – Dinleyelim bir, ona göre tekrar sorunuz varsa alırız.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, tam da bu söylediğimiz şeyden bahsediyoruz, sistemin her koşulda –deprem, savaş- kusursuz ve kesintisiz çalışmasından Merkez Bankamız sorumlu. Şimdi, burada EFT’yi siz tarif ettiniz, EFT tam da eğer durması noktasında sisteme, ekonomik aktiviteye ciddi hasar veren... Burada uluslararası kavramlar sabit, bunun kullanıcı sayısı, kullanım alanı, kullanan kişiler -burada uzun bir liste var sistemik tanımıyla ilgili- biz de onlara tabiyiz. Şu anda sistemik öneme sahip sistem işleticisi hangisi dersiniz; EFT, zaten Merkez Bankasının altında. Şimdi burada söylediğimiz de şu: İleride özel bir kuruluş olabilir ya da şu anda Merkez Bankamızdaki önemli projelerden bir tanesi de 7/24 kesintisiz para transferine izin verilen yeni bir mekanizmanın kurgulanması çünkü bu, sektörün taleplerinden bir tanesi, dünyanın da gittiği noktalardan bir tanesi, 7/24 kesintisiz. Bugün Amerikan Merkez Bankası 7/24 para transferinin yapılabilmesi için özel bankaların kurdukları bir yapıya alternatif olarak “FED Now” “FED Şimdi” diye bir projeyi başlattı ve buna üç senelik de bir zaman dilimi koydu.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Siz de kendi sisteminizi kurun, niye ortak oluyorsunuz?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, biz 1980 yılından beri serbest piyasayla çok uzun bir yol aldık ve güzel bir yol aldık, burada deneyimlerimiz var. Sektördeki paydaşlarımızla beraber, bankalarımızla, ödeme hizmetleri kuruluşlarıyla hep beraber oturalım bu 7/24 sistemini beraber kurgulayalım da diyebiliriz -çünkü burada teknik bazı standartların da uygulanması lazım- biz bunu sadece kendimiz de yapabiliriz.

Şimdi, buradaki şeyi, belki benim sizlere doğru ifade edemememin verdiği şeyle tekrardan söyleyeyim: Merkez Bankasının buradaki hissedarlığı ticari bir hissedarlık değil. Bizim bir şirkete hissedar olmamız durumunda onun kâr amacı gütmemesi gerekiyor yani birinci koşulu, kâr amacı gütmemesi ve 7/24 kesintisiz ödeme hizmetiyle alakalı bir hizmetin bir parçası olması, kesintisiz bir çalışmanın bir parçası olması gerekiyor. Şimdi, burada sistemik öneme sahip herhangi bir şirket var mı? Cevap: Hayır, yok, şu anda yok. Var, bizim altımızda, adı “EFT.”

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Zaten sizin altınızda var.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Şu anda 700 milyar TL tutarında hazine tahvili piyasası var; efendim, şu anda piyasa değeri 250 milyar dolar olan Borsa İstanbulda hisse senedi var. Bunların alımını, satımını, takasını yapan şirketler var ve sistemik olarak önemli şirketler. Şu anda “Yok.” demeyin, var bunlar, 700 milyar doları çeviriyor bunlar. Dolayısıyla bunlar sistemik olarak çok önemli. Bir “settlement”ın yapılamadığı gün Türkiye’de her şey allak bullak.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, çok güzel söylüyorsunuz, verdiğiniz bütün örneklerde zaten kamunun kontrolü altında kurulan şirketleri söylüyorsunuz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Tamam işte, onun için diyorum ki: Sizin bu yetkiniz var, istediğiniz zaman istediğinizi yapabilirsiniz, niye birisiyle ortak oluyorsunuz? Kendi üzerinize şaibe alıyorsunuz ve de kredibilitenizi zarara sokuyorsunuz, yapmayın.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, benim buradaki kişisel bakış açımı da söyleyeyim. Arkadaşlarımızla beraber bütün banka olarak da burada beraber çalıştık. Şimdi, burada “sorumluluktan kaçmak” diye bir konsept mümkün değil. Bu, geleceğin bir dayatması, bizim karşımızda. Burada bazı ödeme şirketleri dünyadaki bazı ülkelerde öyle bir sistemik öneme sahip oldu ki oradaki ilgili merkez bankası dedi ki: “Artık bu şirket sistemik öneme sahip.” ve o sistemin içerisine girip hissedarı oldu. Ama bu hissedarlık ticari bir hissedarlık değil, bu ödeme sistemlerinin kesintisiz çalıştığından emin olmanın bir parçası.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Siz o sistemin içerisine her yetkiyi, otoriteyi kullanarak her an girebilirsiniz, müfettişleriniz var, denetçileriniz var.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Başkanım, aksine, eğer biz bu şirkete ortak olmazsak, eğer biz buradan, bu sorumluluktan kaçarsak yarın öbür gün Merkez Bankasının adına, itibarına en büyük hasarı bizim vereceğimizi düşünüyorum.

BAŞKAN – Emrah Bey, biraz daha açalım. Diyelim ki ortak olmamanız hâlinde ne tür risklerle karşı karşıya kalırsınız?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yüzde 5 ortak olarak ne gibi riskleri ortadan kaldırırsınız?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Başkanım, izin verirseniz, bir soru ekleyebilir miyim.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

O bir günlük EFT durduğunda ne eksikti de durdu? Zaten EFT sistemi sizin bankanızın altında bir sistem yani o gün ne eksikti de o sistem durdu? Şimdi, bu ortaklık sistemi değişince ne değişecek? Anlamak için soruyorum.

Teşekkür ederim.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, bir yazılım –Başkanımız çok daha iyi biliyor- problemiydi. Cuma günü oldu -hafta sonu da- cuma, cumartesi ve pazar çalışıldıktan sonra bu sistem tekrardan devreye alındı. Ama bir günün etkisi bile... Şimdi, bu, bizim kontrolümüz altında, yüzde yüz bizim tarafımızdan işletilen bir yerde bile kesintinin, hatanın olabileceği bir yerde, başarıya mahkûm bir projeyi yürütebilmek için -buradaki tabiri de çok net koyuyoruz- sistemik öneme sahip bir sistem işleticisine hissedar olabilir ya da yeni kurulacak olana. Buradaki bir hissedarlık, kesintisiz ödeme sistemini garanti etmek için Merkez Bankasının sorumluluk almasıdır. Bu sorumluluktan kaçmanın maliyeti ileride çok daha yüksek olabilir. Biz bu denetimleri yapabiliriz, gözetimcilerimizi gönderebiliriz, IT denetimleri yapabiliriz ama öyle bir noktaya gelir ki o gün o sistemin özel bir idarenin altında durması durumunda her kurumu özel sektöre devredebilirsiniz, özel sektörün kabiliyetlerine güvenebilirsiniz ama sadece bir alanda bunu yapmanız mümkün değil; ödeme sistemleri her hâlükârda Merkez Bankasının içinde olması ve garantör olması gereken bir alan.

BAŞKAN – Sayın Şener, buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bu sistem işletmelerinde Merkez Bankasının hissedar olması hâlinde herhâlde bu kuruluşlarda denetim ve yönetim kurulu üyelikleri falan oluşacak. Yani burada görevlendirilenler ilave ücret alacak mı, almayacak mı?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Hayır, almayacak Sayın Vekilim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bence burada risk var. En azından yönetim, denetim kurulu üyeliklerinde alınan görevler nedeniyle ücret alamayacaklarıyla ilgili bir ifadenin girmesi lazım.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, zaten şu anda kanunumuzda herhangi bir ücret alamayacağımız net bir şekilde söyleniyor.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Nerede yazıyor? Onu hep arkadan dolaşıyorlar.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Şu anda bizim zaten “Risk Merkezi” diye bir kuruluştaki üyeliğimiz var, oraya bizden katılan arkadaş hiçbir ücret almıyor kanunumuzla uygun bir şekilde. Daha önce de bu aktivitelerde bulunan herhangi bir arkadaşımız hiçbir yönetim kurulunda bir ücret almadı çünkü bu, kanunumuzun net bir parçası.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Hangisi? Merkez Bankası Kanunu’nun ilgili maddesini bir okuyun bakayım.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Madde 19’a bakarsanız Sayın Vekilim, “Üyelerin görevleri özel bir kanuna veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesine dayanmadıkça banka dışı resmî veya özel herhangi bir görev ile birleştirilemez. Bundan başka, üyeler, ticaretle uğraşamayacakları gibi, bankalar ve şirketlerde hissedar da olamaz. Hayır dernekleri...”

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Gördün mü? Orada sınır getirilmiş “bir kanuna dayanmadıkça” diyor. Siz burada bir kanun çıkarıyorsunuz ve bu kanuna dayanarak ücret alacak denetim ve yönetim kurulu üyelikleri. O kanun bunu engellemiyor, söylediğimi engellemiyor.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, buradaki duruşumuz çok net.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Hiç de net değil.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Yani bizim şu anda Risk Merkezinde çalışan yönetim kurulu üyemiz de herhangi bir ücret almıyor.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Yani okuduğunuz madde buna engel değil arkadaş. “Bir kanuna ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesine dayanmadıkça” diyor, buradan geçirirsiniz, oradan yine atlatırsınız. Yani affedersiniz ama burada çok iyi bir manzara görmedim ben.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz efendim.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum efendim: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 6493 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(7) Sistem işleticisi, sistemdeki işlemlerin herhangi bir sebeple sonlandırılmaması veya katılımcının sistemdeki yükümlülüklerini yerine getirememesi durumunda kullanılmak üzere katılımcılardan teminat talep edebilir. Teminatlar ayrı bir hesapta izlenir. Bu teminatlara üçüncü fıkradaki tedbir ve kararlar uygulanmaz. Bu madde kapsamında sermaye piyasası araçlarının teminat olarak alınması halinde 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 47 nci maddesi uygulanır. Bu madde kapsamında sermaye piyasası araçları haricindeki varlıkların teminat olarak alınması halinde, sistem İşleticisi sistem kuralları çerçevesinde sistemdeki işlemlerin sonlandırılması ve katılımcının sistemdeki yükümlülüklerinin yerine getirilmesi için herhangi bir ihbar veya ihtarda bulunma, süre verme, adli veya idari merciden izin ya da onay alma, teminatın açık artırma ya da başka bir yol ile nakde çevrilmesi gibi herhangi bir ön şartı yerine getirme yükümlülüğü olmaksızın bu teminatları nakde çevirebilir ve kullanabilir. “

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi var.

Sayın Emecan, buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Burada daha önce olmayan bir tanım getirilmiş “Sistem işleticisi, sistemdeki işlemlerin herhangi bir sebeple sonlandırılmaması veya katılımcının sistemdeki yükümlülüklerini yerine getirememesi durumunda kullanılmak üzere katılımcılardan teminat talep edebilir.” diye. Burada sistem işleticisinin özel bir firma niteliğinde olması durumunda istismar edilme riski yok mu? Yani özel şirketin yüksek teminat talep ederek bazı şirketleri sistem içine sokmaması gibi bunu kullanma riskini görüyorum ben. Yani o firmayı sisteme sokmaz, yüksek teminat talep edebilir. Bunun garantisini nasıl sağlayacaksınız? Olmamasını nasıl sağlayacaksınız? Bu maddede böyle bir risk var. Mesela, neden böyle bir teminat talebi getirildi?

BAŞKAN – Emrah Bey, buyurun.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, burada yine, ödemeler sisteminin kesintisiz ve kusursuz çalışmasının bir parçası olarak herhangi bir şekilde bir mutabakat sırasında oluşabilecek aksaklıklara karşı teminat isteniyor ve bu teminatların miktarı ve hesaplanması Merkez Bankası tarafından yapılıyor. Onun için, herhangi bir şekilde bir üçüncü partinin burada bir firmayı dışarıda bırakmak için ekstra bir teminat istemesi mümkün değil çünkü bunun miktarı ve hesaplaması tamamen Merkez Bankası tarafından yapılıyor. Burada teminat istenmesinin sebebi de herhangi bir durumda, bir mutabakat sırasında bunun gerçekleşmemesi durumunda bu teminatların hayata geçirilerek ödemelerin gerçekleşmesini sağlamak ve dediğim gibi, bu teminat miktarları ve hesaplamaları Merkez Bankası tarafından yapılıyor.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bugüne kadar bu konuda bir sıkıntı yaşandı mı?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Hayır, bir sorun yaşanmadı.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Yaşanmadıysa neden getirildi böyle bir detay?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, burada çok net bir şekilde teminat istiyoruz. Teminat ayrı bir hesapta takip edilir ve üçüncü bir parti bu teminata –bir sonraki maddemizde de göreceksiniz- bu mahsuplaşma sırasında haciz koyamaz, rehin getiremez. Bu ancak ödemelerin gerçekleşmesi için kullanılır.

BAŞKAN – Emrah Bey, Sayın Emecan’ın, anladığım kadarıyla, kaygı duyduğu şey, diyelim ki 2 tane sistem işleticisi varsa birine farklı, diğerine farklı bir uygulama söz konusu olabilir mi teminat konusunda, bunu soruyor.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Tamamen Merkez Bankası tarafından belirleniyor.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Merkez Bankası alt düzenlemeyle yapacağı için bunun kuralını, hiçbir sıkıntı olmaz. Yetki Merkez Bankasında.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bunu soracaktım. Burada Merkez Bankasıyla ilgili hiçbir şey göremedim çünkü onu sonra mı düzenleyeceksiniz?

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Evet, ikincil düzenleme.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Başkanım, “Teminatlar ayrı bir hesapta izlenir.”den kasıt, bu hesap Merkez Bankasında, değil mi?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Evet.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, 7’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8- 6493 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiş, ikinci fıkrasının (I) bendinde yer alan “Kurulca” ibaresi “Bankaca” şeklinde ve üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(f) Ödeme hizmeti kullanıcısının isteği üzerine başka bir ödeme hizmeti sağlayıcısında bulunan ödeme hesabıyla ilgili sunulan ödeme emri başlatma hizmetini,

(g) Ödeme hizmeti kullanıcısının onayının alınması koşuluyla, ödeme hizmeti kullanıcısının ödeme hizmeti sağlayıcıları nezdinde bulunan bir veya daha fazla ödeme hesabına ilişkin konsolide edilmiş bilgilerin çevrimiçi platformlarda sunulması hizmetini,

(ğ) Ödemeler alanında toplam büyüklük veya etki alanı açısından Bankaca belirlenecek seviyeye ulaşan diğer işlem ve hizmetleri,”

“(3) Ödeme hizmetlerine, ödeme hizmetleri kapsamında tarafların hak ve yükümlülüklerine, ödeme hizmetine ilişkin sağlanacak bilgi ve koşullar ile çerçeve sözleşmeye ilişkin usul ve esaslar, Mali Suçları Araştırma Kurulunun görüşünün alınması suretiyle Bankaca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

“(4) Banka, ödeme hizmeti kapsamındaki belirli bir işlem türüne ilişkin olarak herhangi bir isim altında işlemin taraflarından birinin aldığı ücret, masraf, komisyon ve diğer menfaatlerin nitelikleri ile azami miktar ya da oranlarını tespit etmeye, bunları kısmen veya tamamen serbest bırakmaya yetkilidir.

(5)Banka, ikinci fıkranın (h) bendinde yer alan işlemlerin toplam büyüklük ve etki alanı açısından Bankaca belirlenecek seviyeye ulaşması durumunda, bu Kanun kapsamında ödeme hizmeti olarak değerlendirilmesine karar verebilir.

(6)Ödeme hizmeti sağlayıcılarının bu Kanuna tabi faaliyetleri nedeniyle taraf oldukları hukuki ilişkiler Banka tarafından izlenir. Banka, ödeme hizmeti sağlayıcılarının bu Kanuna tabi faaliyetleri nedeniyle taraf oldukları hukuki ilişkiler kapsamında, ödemeler alanının gelişimini olumsuz etkileyebilecek nitelikte uygulamaların bulunduğunu tespit etmesi durumunda, ödeme hizmeti sağlayıcılarının bu Kanuna tabi faaliyetleri nedeniyle taraf oldukları hukuki ilişkilerle ilgili olarak uyulması gereken usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

(7)Banka, bu Kanuna tabi faaliyetler kapsamında ödemeler alanının gelişimini olumsuz etkileyebilecek nitelikte durum ve uygulamaların bulunduğunu tespit etmesi durumunda, konu ile ilgili çalışma komiteleri kurmaya, bu komitelerin çalışma usul ve esaslarını ilgili tarafların görüşlerini alarak belirlemeye ve bu komitelerde alınan kararların uygulamaya geçirilmesi için gerekli iş ve işlemleri yapmaya yetkilidir.”

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi var.

Sayın Kuşoğlu, buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Burada sormak istediğim, bu (ğ) maddesinde –“ödeme hizmeti” başlıklı bu 12'nci madde-düzenlenen toplam büyüklük ve etki alanı “Ödemeler alanında toplam büyüklük veya etki alanı açısından bankaca belirlenecek seviyeye ulaşan diğer işlem ve hizmetleri ifade eder.” diyor. Bu, toplam büyüklük ve etki alanını tanımlamamışız yani bu, bankaca belirlenecek. Nasıl olacak bu? Bununla ilgili bir netleşme olursa daha iyi olmaz mı, öyle bir ifade? Belli bir oran, bir rakam, böyle bir şey koyabilsek daha iyi olmaz mı?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, her alan için bu farklılaşabilir. Burada iki üç kriter var. İzninizle şeyi söyleyeyim. 2013 yılında bazı ödeme alanları sınırlı alanlarda olduğu için Ödeme Kanunu’na tabi olmadığıyla ilgili bir hüküm var. Bu sınırla neyi kastediyoruz? Diyelim ki üniversitede bir kart çıktı, onunla siz yemek yiyebiliyorsunuz, servisine binebiliyorsunuz, kitap alabiliyorsunuz, sınırlı bir alanda geçerli ama burada -bu gene Avrupa müktesebatıyla da uyumlu- belirli bir zaman içerisinde alan büyüdükçe, kullanıcı sayısı, kullanan işletme sayısı ve ulaştığı meblağ, bu alanlarda belirli büyüklüklere ulaştığı zaman bunların diğer ödeme sistemleriyle rekabetinin sağlıklı bir şekilde olması için ödeme sistemlerinin içerisinde kabul edileceğiyle ilgili bir hüküm.

Sayın Milletvekilim, netleştirmeye ilgili, bu alanlar ikincil düzenlemelerde ilgili kurumlarda bu “sınırlı alan” diye tarif eden alanlarda ilgili kuruluşlardan üye sayısı, bunu kullanan işletme sayısı, ulaştıkları meblağlarla ilgili bilgiler elde edildikten sonra buralarla ilgili ikincil düzenlemelerde kimin bu alana girip kimin girmediği net bir şekilde ifade edilecek.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Burada bir oran versek yani “piyasadaki toplam işlem hacmi ifadesi” doğru oldu mu bilmiyorum ama işlem miktarının belli bir oranına, yüzde 5’ine, 10’una, 50’sine, 2’sine ulaştığında...

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, “üye sayısı” diyebilirsiniz yani milyonun üzerinde ya da bunu kullanan işletme sayısı 10 binin üzerinde ya da ulaştığı meblağ milyanın üzerinde. Bunlar ancak bu ilgili kuruluşlardan yani bu kapsama girmesi muhtemel kuruluşlardan bu veriler alındıktan sonra tüm çerçevenin ortaya çıkmasıyla beraber ortaya konulabilecek rakamlar. Yani burada bir tanesini doğru zikredebilirsiniz ama kaçıracağınız başka pek çok parametreler ortaya çıkabilir.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Banka da kaçırabilir bunu rakamlandırmazsak.

Sayın Başkanım, bilmiyorum, piyasadaki diğer oyuncular ne düşünüyor? Onlardan görüşlerini zikretmek isteyenler olabilir.

BAŞKAN – Burada, tabii, söz almak isteyen Sayın Güngör var.

Buyurun Sayın Güngör.

ÖDEME VE ELEKTRONİK PARA KURULUŞLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ FEVZİ GÜNGÖR – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şöyle arz edeyim: Burada bu yasayla gelen temel bir felsefe var, onun altını çizmek istedim. Burada temel felsefi dönüşüm... Bizler, bankalar, ödeme kuruluşları, elektronik para kuruluşları aslında hesap işletiyoruz, hepimizin yaptığı, farklı statülerde, farklı yetkilerde, farklı yetkinliklerde hesaplar işletiyoruz. Temel soru şu: Bu işlettiğimiz hesaplar kimin? Bizlerin vatandaşa sunduğu birer ürün mü yoksa devletin denetiminde ve gözetiminde özel şirketler aracılığıyla verilen hizmetler mi? Devletlerin, bizim devletimizin de buradaki bakışı, bunun hizmet olduğu yönünde. Bunun çok güzel uygulaması Ulaştırma Bakanlığının altında BTK’de de yapıldı. Biliyorsunuz, operatörler SIM kartları dağıttı ama sektörde gerçekten rekabetin söz konusu olması ancak çağrı sonlandırma pazarındaki rekabet düzenlemeleriyle gerçekleşti. Yani ne zaman ki numara taşıma başladı, ne zaman ki çağrı sonlandırma pazarındaki sektör oyuncularının birbiriyle rekabeti düzenlendi pazarda gerçek rekabet o zaman başladı. Burada ihtiyaç olan ve söz konusu düzenleme bu yani hesaplar üzerindeki insiyatifi vatandaşa vermek. Ödeme tarafında bir gönderici var, bir de alıcı var. Göndericinin ödeme hizmet sağlayıcısı bir banka da olabilir. Bir de alıcının ödeme hizmet sağlayıcısı var. Burada bu erki vatandaşa vermenin ilk adımı buradaki sürtünmeyi minimize etmek. Bu sürtünmeyi minimize etmek de fonun

durduğu hesaba erişimin imkânını sağlamakla olabiliyor. Burada birinci erişim imkânı direkt erişim yani göndericinin ödeme hizmet sağlayıcısına alıcınının direkt erişmesi; ikincisi, “sistem işleticisi” dediğimiz merkez üzerinden erişmesi; üçüncüsü de başka bir ödeme kuruluşu üzerinden erişmesi. Bu felsefi dönüşümü aslında bu yasa kapsamında konuşuyoruz. Bu çok önemli bir husus, 8’inci madde de bu konuda çok önemli bir madde, özellikle -burada söz almış olmaktan dolayı da çok memnunum-bunun altını çizmek istedim. Burada sağlanmaya çalışılan şey, fonların tutulduğu hesap üzerindeki hakkı ve inisiyatifini tamamen vatandaşa vermeyi sağlamak aslında.

BAŞKAN – Emrah Bey, ilave söyleyeceğiniz bir şey var mı? Yok.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bu, benim sorduğum, “ödemeler alanında toplam büyüklük veya etki alanı açısından bankaca belirlenecek seviyeye ulaşan diğer işlem ve hizmetleri” bir muğlak ifadedir, bu sizleri rahatsız ediyor mu diye sordum. Bu genellikle sektörde sıkıntı olur, onun için sordum.

BAŞKAN – Evet, Ödeme ve Elektronik Para Derneği Başkanı Sayın Eliaçık, buyurun.

ÖDEME VE ELEKTRONİK PARA DERNEĞİ BAŞKANI BURHAN ELİAÇIK – Sayın Milletvekilim, aslında şöyle: Sektörde çok farklı uygulamalar var; para transferi uygulamaları var, üye iş yeri edinen uygulamalar var, mobil ödeme uygulamaları var. Dolayısıyla aslında buradakini biz muğlaklık olarak değil de esneklik sağlama anlamında görüyoruz çünkü birinde hacim anlamıyla diğerinde kişi sayısı anlamlı, bir başkasında kaç üye iş yerinde geçerli olduğu, kaç iş yerinde kabul edildiği anlamlı. Dolayısıyla madde bu hâliyle bizce tam o esnekliği sağlayan kriterleri barındırıyor. O yüzden, mevcut hâli bizim için uygun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

8’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oyladım ama sizin, orada bir hanımefendinin herhâlde söz talebi var.

Buyurun.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BAHAR ÖZTÜRK – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; madde 8’le, aslında özellikle (f) ve (g) bentleriyle, biliyorsunuz, açık bankacılık imkânı getirildi. Burada bizim için önemli olan -hani, bir de hızlıca bir değerlendirme yaptık biz bütün üye bankalarla beraber- burada standardın belirlenmesi. Yani (f) bendinde geçen bu “konsolide bilgi” ifadesinin bir standardı var mı? Yani sadece hesap bilgileri mi, bakiye bilgileri mi olacak? Çünkü çok fazla uygulaması var dünyada ama bunun bir standardı var. Ve yine, bu veri akışının kullanacağı platform, bunun yönetimi yine bankada mı olacak? Böyle bir platform oluşturulacak mı? Böyle bir sorumuz olacaktı.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Şener.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Burada çok yerinde sorular soruyorsunuz. Açık bankacılıkta standartların belirlenmemesi durumunda sistem kendisine birden fazla çözüm üretebiliyor. Şu anda İngiltere’de yaşanan şeylerden bir tanesi... Açık bankacılıkla ilgili standartlar net bir şekilde, burada bahsedilen hükümler, bakiye sorgulama, bakiyenin transfer edilmesi ama bunun bir finansal teknoloji firması ve banka arasında hangi protokollerle yapılacağı, şirketlere mi bırakılacak yoksa bir sistem işleticisi buna karar mı verecek, aslında bu tekrar kesintisiz ödeme hizmetlerinin garanti altına alınması için burada Merkez Bankamız ikincil düzenlemelerde net bir şekilde... İngiltere’nin başına gelenin Türkiye’nin de başına gelmesine izin vermeyeceğiz, örnek olarak

veriyorum. İkincil düzenlemelerimizde bu protokollerin ne olduğu, açık bankacılıkla ilgili hükümler, bunlarla ilgili güvenlik protokolleri nelerdir, net bir şekilde ifade edilecek. Bütün bankalarımız ve finansal... Tabii, bunlar ifade edilecek dediğim, bütün paydaşlarımız bir araya gelip bu güvenlik protokollerinde hemfikir olduktan sonra bunlar bu çerçevede ifade edilecek ve herkes bu hükümlere uyuyor olacak.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Yılmaz, buyurun.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Ben hanımefendiye şunu sormak istiyorum: Yasa tasarısı hazırlanırken paydaş olarak siz bu yasa taslağını yazarlarla oturup bu soruları orada sormamış mıydınız?

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BAHAR ÖZTÜRK – Açıkçası, davet üzerine hızlıca dün aramızda bir toplanıp değerlendirdik, ondan önce öyle bir şansımız olmadı.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Peki, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 9’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 6493 sayılı Kanuna 14 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Özellik gösteren ödeme hizmetleri

MADDE 14/A- (1) 12 nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde yer alan hizmeti sunan ödeme kuruluşları için bu Kanunda öngörülen pay senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması, tamamının nama yazılı olması ve asgari sermaye yükümlülüğü aranmaz.

(2) Banka, bir ödeme hizmeti sağlayıcısındaki verilerin 12 nci maddenin birinci fıkrasının (f) ve (g) bentlerinde yer alan faaliyetler kapsamında başka bir ödeme hizmeti sağlayıcısı ile paylaşılmasına ilişkin her türlü usul ve esası belirlemeye yetkilidir.”

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi var.

Sayın Emecan, buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sadece bir soru soracağım ben Başkanım. “...asgari sermaye yükümlülüğü aranmaz” şeklinde bir ekleme var. Aranmamasına neden gerek duyuldu, bir onu açıklayabilir misiniz?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, burada diyelim ki bir finansal teknoloji firmasında çalışan yazılımcılar oturdular, bütün güvenlik protokollerine uygun bir şekilde bir yazılımda sizin bakiyelerinizi bir ekranda gösterdiler. Şimdi, bunun için sadece bir yazılım bilgisi gerekiyor, güvenlik protokollerine uyulması gerekiyor. Bu firmadan sermaye istemiyoruz yani bu hizmeti sunan firmadan sermaye istenmiyor. Bu, finansal teknolojilerin bu kısımlarında şirketlerin önünü açmak için yaptığımız hak çünkü herhangi bir risk barındırmıyor içinde.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Tamam, teşekkür ederim.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Ben teşekkür ederim.

(Oturma Başkanlığına Kâtip Şirin Ünal geçti)

BAŞKAN – Sayın Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben madde görüşmelerine geçildiğinde genel bir değerlendirme yapmıştım ve bu genel değerlendirmeden maddeye geçtiğimizde, bankalardaki sayıları yaklaşık 200 bine varan çalışanlarımıza yönelik yaşanan bazı sıkıntıları ve önerilerimi aktaracağımı söylemiştim. Başkan, izniniz olursa, bu maddede bunlara değinmek isterim. Hatta dedim ki ilk konuşmamda: Soma'daki "hadi hadi" sisteminin bankadaki karşılığı satış baskısıdır, mobbingdir ve bunlardan da çalışanlar olumsuz olarak etkilenmektedir. Örneklerle beraber bunlardan size bahsetmek istiyorum.

Şimdi, banka çalışanlarının çalışma koşullarına dair Çalışma Bakanlığı ve ilgili kamu kurumlarını görevlerini yeteri kadar yapmadığı için, hiçbir çıkar ve karşılık beklemeden çeşitli kesimlerden vatandaşlarımızın oluşturduğu, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi gibi, Plaza Eylem Platformu gibi, sosyal medyada Yaşar Usta Emek Portalı gibi yapılar banka çalışanlarının sorunlarını gündeme getirmektedirler. Biraz önce paydaşlardan bahsedildi burada. Bankacılıkla ilgili bir düzenleme konuşuluyor ama bankalardan bir tek sendika yetkilisi sanırım yok. Var mı Başkanım bankalardan sendika görevlisi? Sanırım yok. Bu da bu olaya bakış açımızı zaten ortaya koymaktadır.

Şimdi, mobbing nedir? Sevgili arkadaşlar, mobbing psikolojik bir şiddet türüdür. Finans sektörü mobbinge zemin hazırlamakta ve mobbingciyi teşvik etmektedir. Banka çalışanları arasında son zamanlarda yaşanan ciddi sağlık kayıpları ve ölümlerin sorumlusu olduğuna dair kuvvetli şüpheler oluşmaktadır. Çünkü bankalarda satış baskısı, cezasızlık ve kara liste uygulamaları, ardından zincirleme sağlık yitimi yaşanmaktadır. Bu sistemde, çalışanların performansı ile bankanın kârı arasında doğrudan bir ilişki kurulur ve sonuca odaklanılır. İyi bir çalışan her ne kadar bankanın değerini artıracak çalışmalar yaptığını düşünse de sonunda kendisinden sadece kaç liralık satış yaptığı sorulacaktır. Sistemde hedef tayinleri yukarıdan aşağıya doğru, genel müdürden bölge müdürlerine, şube müdürlerine ve çalışanlara doğru gerçekleşir. Bunun yanı sıra bankadaki herkese, görev tanımları içinde kredi satışı olmayan güvenlik görevlilerine bile satış hedefi verilebilir. Performans, Türkiye’de artan beyaz yakalı işsizliğiyle birleşince baskı ve tehdit altında çalışmanın adı olmuştur maalesef. Satış hedefi sonunda yöneticilere söz verilen büyük primlerle yöneticilerin çalışanlara karşı daha baskıcı olması sağlanır. Performans sistemi ödüllendirme vaadiyle yerleştirilmiş, ancak cezalandırma aracı olmuştur. Buna “mobbinge dayalı yönetim” diyebiliriz.

Mobbinge ek olarak cezasızlığı da ele almalıyız. Çalışanların üzerinde baskı uygulayan ve mobbing yapan yöneticilere satış rakamları yüksek olduğu sürece hiçbir şey yapılmaz. Bunun en acı örneklerinden biri, Nadide Kısa’nın hayatını kaybetmesi ve sonrasında gelişen süreçte ortaya çıkmıştır. Nadide Kısa, yetkin bir çalışandır; uzun süre şube müdürünün mobbingine maruz kaldığı iddia edilmiştir; maaşı düşürülmeden daha düşük statülü ama emek yoğun bir göreve getirilmiştir. Buna bankacılar arasında “tenzilirütbe” adı verilir ve bir değersizleştirme ve mobbing aracı olarak yaygın bir şekilde kullanılır. Nadide Kısa, yakınlarına bu durumun kendinde yarattığı sorunları anlatamaz, yeni yerinden memnun olduğunu söyler ama bankacı arkadaşlarına yaşadığı mobbingi anlatır. Nadide Kısa, beyin kanamasından hayatını kaybetti arkadaşlar. Bankalarda son birkaç yılda çalışanlarda genç yaşlarda kalp krizi, beyin kanaması ve kanser gibi çoğunlukla stresle ilişkili görülen ciddi sağlık kayıpları ve çalışan ölümleri yoğun bir şekilde gerçekleşmiştir.

Sadece Nadide Kısa mı? Hayır. Bankacı ölümlerinden bir kaçını hatırlatalım. 33 yaşındaki Esra Yenice Bayrambey 2 Ekim 2018’de beyin kanamasından, 26 yaşındaki Burcu Sel 23 Ekim 2018’de kanserden, Şükrü Alpay Ergi 30 Ekim 2018’de kalp krizinden, Şeyma Kurultak 4 Kasım 2018’de kalp krizinden, 38 yaşındaki Kemal Özden 8 Şubat 2019’da beyin kanamasından hayatını kaybetti. Bu vesileyle, yitirdiğimiz banka çalışanlarına Allah’tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum.

Bu iş cinayetleriyle ilgili yeterli tahkikat yapılmış mıdır? Bankacılık sisteminin neden olduğu bu ölümlerle ilgili ne gibi tedbirler alınmıştır? Yetkilileri bu konulara cevap vermeye çağırıyorum. Banka çalışanları mobbinge maruz bırakılarak ruhsal ve bedensel olarak tahribata açık hâle getirilmektedir. Çalışanlar arasında duygu durumu düzenleyici ilaç kullanımı fazlasıyla yaygındır. Çalışanlar bazen sağlık desteği bile almaksızın antidepresan kullanmaya başlamaktadır. Çünkü baskıyla başa çıkmakta zorlanırlar ve birbirlerinden bunun yöntemlerini öğrenmeye çalışırlar. Çalışanlar çeşitli düzeylerde fiziksel ve ruhsal sağlık kayıplarıyla karşı karşıyadır. Oysa bu yaşananların önüne geçmek zor değildir. Atılması gereken adımlar şunlardır: Bankalarda çalışırken beklenmedik şekilde ve genç yaşta hayatını kaybeden çalışanların ölümleri çalışma koşullarından kaynaklanan riskler açısından incelenmelidir. Tüm diğer finans kuruluşlarındaki kayıplar ve sağlık yitimleri çalışma kaynaklı riskler açısından taranmalı, soruşturulmalıdır. Bu ölümler iş müfettişleri, Meclis komisyonları ve İSİG Meclisi gibi emek ve meslek örgütlerinin oluşturacağı bağımsız denetim birimleri tarafından soruşturulmalı, çalışma koşullarıyla olası ilişkileri açığa çıkarılmalıdır. İşçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili mevzuatta meslek hastalıklarının kapsamı manevi bütünlüğün ihlalini ve zincirleme sağlık kayıplarını içerecek şekilde genişletilmelidir. Bu riskleri önlemek amacıyla ilgili bakanlıklar harekete geçmeli, bedensel ve manevi bütünlüğün tahribatıyla çalışma acısını önlemeyi hedefleyen özel bir kurumsal düzenleme yapılmalıdır. Psikolojik desteğe iş yeri sağlık hizmetleri kapsamında gereken önem verilmeli, sağlık birimleri işletmelerin istismarına imkân vermeyecek şekilde çalışanların denetimine açık olmalıdır. İş yerlerinde mobbing ve psikolojik şiddete karşı işçilerin denetiminde olan psikolojik destek komisyonları kurulmalıdır. Mobbingin ceza gerektiren bir fiil olarak tanımlanması gerekmektedir. Finans sektöründe yıpranma payı mutlaka olmalıdır. Düzensiz antidepresan kullanımının önlenmesi için çalışmalar yapılmalıdır bankacılıkta. Fazla mesai norm olmaktan çıkarılmalıdır. Bazı bankalarda fazla mesainin görünmemesi için personele turnikeden çıkış yaptırılıp geri çalışmaya yönlendirildiği biliniyor; bu, ciddiyetle araştırılmalıdır. Çalışanların denetim ve örgütlenme imkânları sağlanmalıdır. Çalışanların kuruma dair talep ve şikâyetlerini tartışabilecekleri, paylaşabilecekleri ve kuruma iletebilecekleri platformlar oluşturulmalıdır. Çalışan temsilciliği oluşturulmalı ve kurumdaki sendika eksikliğinin dengelenmesi için işten çıkarma, mobbing gibi konularda işçi temsilcilerine söz hakkı sağlanmalıdır. Kara liste uygulamasından mutlaka vazgeçilmelidir. İş tanımlarını belirsizleştirecek şekilde çalışanlar üzerinde satış baskısı oluşturulması önlenmelidir ve son olarak 28 Nisan resmî olarak iş cinayetlerinde ölenleri anma ve yas günü olmalıdır diyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Yılmaz...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkanım, 9’uncu maddenin yazımında maddi bir hata var gibi geldi bana yanılmıyorsam. Şimdi, 9’uncu madde 14’üncü maddeye (A) diye bir ilave yapıyor, (1)’inci fıkrası var, (2)’nci fıkrasında “12 nci maddenin birinci fıkrasının” deniyor. 12’nci maddenin (1)’inci fıkrasında (a), (b), (c), (ç), (d), (e) fıkraları var, (2)’nci fıkrada (f) ve (g) var.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Bununla ekleniyor oraya.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – “Gelmek üzere...”

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Evet.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) - Peki. Özür dilerim, tamam.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, söz isteyen yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

10’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- 6493 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Kuruldan” ibaresi “Bankadan” şeklinde, üçüncü fıkrasının (f) bendinde yer alan “Kurumun” ibaresi “Bankanın” şeklinde, beşinci ve altıncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(5) Elektronik parayı ihraç eden kuruluşun sadece kendi mağaza ağında, sadece belirli bir mal veya hizmet grubunun satın alınmasında veya yapılan bir anlaşma sonucunda sadece belirli bir hizmet ağında kullanılabilen ön ödemeli araçlar bu Kanun kapsamı dışındadır. Banka, bu fıkra da bahsi geçen ödeme araçları ile yapılan işlemlerin toplam büyüklük ve etki alanı açısından Bankaca belirlenecek seviyeye ulaşması durumunda, bu Kanun kapsamında değerlendirilmesine karar verebilir.

(6) Bu maddenin uygulanmasına, elektronik para kuruluşunun kurulmasına ilişkin istenecek bilgi ve belgelere, işleyişine, sermaye ve özkaynak yapısına, şube, temsilci veya dış hizmet sağlayıcı kullanımına, kurumsal yönetim ilkelerine, iç sistemlerine, bilgi sistemleri yönetimine ve bu Kanun kapsamına girmeyen diğer faaliyetlerine, elektronik paranın ihraç edilmesi ve geri ödenmesine ilişkin usul ve esaslar Mali Suçları Araştırma Kurulunun görüşünün alınması suretiyle Bankaca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

BAŞKAN – Sayın Başkan Yardımcımız, bir açıklamanız olacak mı?

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Bir öncekindeki açıklamalarımız aynen bunun için de geçerli. Bir öncekinde ödeme kuruluşları içindi, burada da elektronik para kuruluşları için bu madde yazıldı.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz talebi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bir sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 11- 6493 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, altıncı fıkrasında yer alan “Kurul” ibaresi “Banka” şeklinde değiştirilmiş ve dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“(3) Elektronik para kuruluşu, elektronik para ihracı karşılığında topladığı fonları 5411 sayılı Kanunda tanımlanan bankalar nezdinde açılacak ayrı bir hesaba aktarmak zorundadır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bankaca belirlenir.”

“Elektronik para kuruluşunun, ödeme hizmetleri ile ilgili olarak yürüttüğü faaliyetlerin kredi verme faaliyeti kapsamına girip girmediği Bankaca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. “

BAŞKAN – Söz talebi yok.

11’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

12’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12- 6493 sayılı Kanunun 21 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 21- (1) 5411 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar, ödeme kuruluşu ve elektronik para kuruluşu ile Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketinin bu Kanun kapsamındaki denetimi Banka tarafından yapılır.

(2)Banka, birinci fıkra da belirtilen kuruluşların şubesinde, temsilcisinde veya dışarıdan hizmet aldığı kuruluşlarda denetim yapmaya yetkilidir.

(3) Birinci fıkrada belirtilen kuruluşlar ve ilgili diğer gerçek ve tüzel kişiler Bankanın yerinde denetim yapmaya yetkili personeli tarafından istenecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek, defter ve belgelerini ibraz etmek ve incelemeye hazır tutmak zorundadır.

(4) Banka, bu madde kapsamında denetlemekle sorumlu olduğu kuruluşların gerçekleştirdiği bütün işlemlere ilişkin kayıt, bilgi ve belgeyi, gerekli gördüğü durumlarda anlık ve işlem bazında olmak üzere talep edebilir. Bu madde kapsamında denetime tabi olan kuruluşlar, her türlü kayıt, bilgi ve belgeyi gizli dahi olsalar Bankaca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde Bankaya tevdi etmek ve Bankanın denetimine hazır hâle getirmekle yükümlüdür.

(5) Kamu kurum ve kuruluşları, Devletin güvenliği ve temel dış yararlarına karşı ağır sonuçlar doğuracak hâller ile meslek sırrı, aile hayatının gizliliği, soruşturmanın gizliliği ve savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla özel kanunlardaki yasaklayıcı ve sınırlayıcı hükümler dikkate alınmaksızın gizli dahi olsa Banka tarafından bu Kanun kapsamında verilen görevler ile sınırlı olmak üzere istenecek her türlü bilgi ve belgeyi uygun süre ve ortamda, sürekli veya münferit olarak vermek zorundadır.

(6) Ödeme ve elektronik para kuruluşları, bağımsız denetime tabidirler. Ödeme ve elektronik para kuruluşlarının finansal açıdan bağımsız denetimi 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname çerçevesinde yapılır. Ödeme ve elektronik para kuruluşlarının bağımsız denetim kuruluşlarınca gerçekleştirilecek bilgi sistemleri denetimi ise Bankaca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yerine getirilir.

(7) Banka, ihtiyaç duyması halinde, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yetkilendirilmiş bağımsız denetim kuruluşlarından bu Kanun uyarınca bağımsız denetim faaliyetinde bulunacaklar için ilave şartlar belirlemeye ve bu şartları haiz bağımsız denetim kuruluşlarına ilişkin listeyi kamuoyuna açıklamaya yetkilidir. Banka, bu Kanun uyarınca bağımsız denetim faaliyetinde bulunacaklar için ilave şartlar belirlemesi durumunda, listede yer alan bağımsız denetim kuruluşlarının bu Kanun kapsamındaki bağımsız denetim faaliyetlerine ilişkin yapacağı kalite kontrol ve denetim çalışmaları neticesinde standart ve mevzuata aykırılıkları tespit edilenleri listeden çıkarmaya yetkilidir. Banka, yapacağı kalite kontrol ve denetim çalışmalarının sonuçlarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumuna bildirir. Bu madde kapsamında bağımsız denetim kuruluşlarınca gerçekleştirilecek denetim çalışmalarına ilişkin diğer usul ve esaslar, Bankaca belirlenir.

(8) Banka, ödeme kuruluşu ve elektronik para kuruluşu ile ilgili olarak tespit edilen hususlarda gerekli tedbirlerin alınmasını istemeye, tedbirlerin alınması için altı ayı geçmemek üzere makul süre tanımaya, bu süre içinde gerekli tedbirler alınmaya kadar ödeme kuruluşunun ve elektronik para kuruluşunun faaliyet iznini geçici olarak durdurmaya ve ilgili tedbirlerin belirlenen süre içinde alınmaması hâlinde faaliyet iznini iptal etmeye yetkilidir.

(9) Birinci fıkrada belirtilen kuruluşların denetimine ilişkin diğer usul ve esaslar Bankaca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(10) Banka, gerekli gördüğü durumlarda 5411 sayılı Kanun kapsamındaki bankaların bilgi sistemlerinin bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri ile ilgili olarak bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesini isteyebilir.

(11) Banka, 5411 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar ve Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi ile ilgili olarak tespit edilen hususlarda gerekli tedbirlerin alınmasını istemeye, tedbirlerin alınması için altı ayı geçmemek üzere makul süre tanımaya, bu süre içinde gerekli tedbirler alınmaya kadar ilgili kuruluşun ödeme hizmeti sunma veya elektronik para ihraç etme faaliyetini geçici olarak durdurmaya ve ilgili tedbirlerin belirlenen süre içinde alınmaması hâlinde söz konusu faaliyetleri süresiz durdurmaya yetkilidir.

(12) Banka tarafından 5411 sayılı Kanun kapsamındaki bankalara ilişkin bu Kanun kapsamında uygulanacak tedbirler ve tedbir alınmasını gerektiren hususlar Kurum ile paylaşılır.”

(Oturum Başkanlığına Başkan Lütfi Elvan geçti)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi var.

Sayın Emecan, buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, ben bu maddeyle ilgili biraz açıklama rica ediyorum. Özellikle bu bağımsız denetleme raporlarıyla ilgili. “Düzenlenen bağımsız denetim raporları kurulca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde kuruma gönderilir.” cümlesi çıkarılıyor.

Bu kanunun 10’uncu fıkrasında bir de şu cümle eklenmiş: “Banka, gerekli gördüğü durumlarda 5411 sayılı Kanun kapsamındaki bankaların bilgi sistemlerinin bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri ile ilgili olarak bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesini isteyebilir.” Yani kayıtlara da geçmesi açısından, banka istediği zaman mı bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesini isteyebilecek? Kamuoyuyla paylaşılacak mı bu raporlar, bağımsız denetim kuruluşlarının raporları?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Emrah Şener Bey, buyurun.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, daha önce bu yasayla beraber ödeme sistemlerinin bütün sorumluluğu Merkez Bankasına alındığı için bundan sonra bankalarda ödemeye ilgili yapılan aktivitelerin denetimi bizim tarafımıza geçmiş oluyor. Bunlar bizim belirlediğimiz usuller çerçevesinde bağımsız denetim kurumları tarafından denetleniyor, bizimle paylaşılıyor. Buradan sonraki kısımda herhangi bir şey gelmesi durumunda, zaten Merkez Bankası burada bir aksamayı tespit etmesi hâlinde kuruma bir ihtar veriyor, düzeltmeleri gereken. Eğer hâlâ ihtar verilen konularda gerekli düzeltmeler yapılmazsa lisans alınmaya kadar gidiyor buradaki maddeler.

Diğeriyle ilgili söylediğiniz yer, sanırım sadece bir düzenleme. Orada “kurum” diye bahsedilen yer banka olarak düzenleniyor, sadece bu geçişin bir parçası olarak.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Hayır, hayır, kuruluşların denetlenmesini isteyebilir yani sadece gerek duyduğunda denetlenmesini isteyebilecek anladığım kadarıyla bu yeni düzenlemeyle (10)’uncu fıkra.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – Sayın Vekilim, burada zaten bunlar Bankacılık Kanunu çerçevesinde denetlenen kurumlar. Bizim ilave denetim istememiz durumunda...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bu, ilave denetimle ilgili.

MERKEZ BANKASI BAŞKAN YARDIMCISI EMRAH ŞENER – İlave denetim, evet.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Tamam, şimdi oldu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

13’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 13-6493 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde ve üçüncü fıkrasında yer alan “sistem işleticileri için Bankaca; ödeme ve elektronik para kuruluşları için Kurulca” ibaresi “Bankaca” şeklinde değiştirilmiştir.

“(1) Bu Kanunun ödeme ve elektronik para kuruluşları ile ilgili hükümlerinin uygulanmasına ilişkin konularda ve 5411 sayılı Kanun kapsamındaki bankaların bu Kanuna tabi faaliyetlerine ilişkin olarak Banka ve Kurum karşılıklı mütalaa veya bilgi teatisinde bulunur.

(2) Kurum, Bankanın talebi üzerine veri tabanlarında yer alan bilgileri bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmesi amacıyla gizlilik hükümleri çerçevesinde Bankayla paylaşır.”

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Müteakip maddeyi okutuyorum:

MADDE 14 - 6493 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanunda ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılacak düzenlemelerde ve alınan kararlarda yer alan ve bu Bölümde ayrı bir cezai yaptırım öngörülmeden hususlara aykırı davranan ve sistem işleticisi veya ödeme hizmeti sağlayıcısı olarak faaliyet gösteren tüzel kişiler hakkında Banka Yönetim Komitesince kırk bin Türk Lirasından dokuz yüz bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Ancak, bu suretle menfaat temin edilmiş ya da zarara sebebiyet verilmiş olunması hâlinde verilecek idari para cezasının miktarı bu menfaatin ya da sebep olunan zararın iki katından az olamaz.”

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bu madde üzerinde bir önerge var, önergeyi okutup oylarınıza sunacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2272) esas numaralı Kanun Teklifi’nin çerçeve 14’üncü maddesinin çerçevesinde yer alan “değiştirilmiştir” ibaresinin “değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir” şeklinde değiştirilmesini ve maddeyle düzenlenen 27’nci maddeye aşağıdaki (5) numaralı fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

“(5) Bu madde uyarınca verilecek idari para cezalarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.”

Ayşe Keşir	Mustafa Kalaycı	Şirin Ünal
Düzce	Konya	İstanbul
Yaşar Kırkpınar	İsmail Tatlıoğlu	Abdüllatif Şener
İzmir	Bursa	Konya

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

15’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 15- 6493 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Türkiye Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları Birliği

EK MADDE 1- (1) Ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşları, tüzel kişiliği haiz ve kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan Türkiye Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları Birliğine, faaliyet izni aldıkları tarihten itibaren bir ay içinde üye olmak için başvurmak zorundadırlar.

(2) Birlik;

a) Mesleğin gelişmesini sağlamak amacıyla eğitim, tanıtım ve araştırma faaliyetlerinde bulunmak,

b) Meslek ilkelerini belirlemek suretiyle üyelerin mesleğin gerektirdiği disiplin ve birlik içinde ekonominin ihtiyaçlarına uygun olarak çalışmalarını sağlamak,

c) Üye kuruluş mensuplarının uyacakları meslek ilkeleri ve standartlarını belirlemek,

ç) İlgili mevzuat uyarınca alınan kararlar ile Bankaca alınması istenilen tedbirleri üyelerine duyurmak,

d) Üyeleri arasında haksız rekabeti önlemek amacıyla gerekli her türlü tedbiri almak ve uygulamak,

e) Üyelerin ilan ve reklamlarında uyacakları esas ve şartları tür, şekil, nitelik ve miktarı itibarıyla tespit etmek,

f) Üyelerinin ortak menfaatlerini ilgilendiren konularda yönetim kurulu kararına istinaden dava açmak,

g) Üyeleri arasında ortak projelere ilişkin iş birliğini temin etmek,

ğ) 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri ve diğer kanunlarla tanınmış müracaat hakları saklı kalmak kaydıyla üyeler ve bireysel müşterileri arasındaki ihtilafların değerlendirilmesi ve çözüme kavuşturulmasını temin etmek üzere hazırlayacakları ve Bankaca onaylanan usul ve esaslar dâhilinde hakem heyeti oluşturmak,

h) Bu Kanunda sayılan diğer görevleri yerine getirmek, ile görevli ve yetkilidir.

(3) Birlik organ seçimleri bu Kanunda öngörülen esaslar çerçevesinde gizli oyla ve yargı gözetimi altında gerçekleştirilir. Seçim yapılacak genel kurul toplantısından en az on beş gün önce seçimlere katılacak üyeleri ve temsilcilerini belirleyen liste, toplantının gündemini, yerini, gününü, saatini ve çoğunluk olmadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususları belirten bir yazı ile birlikte üç nüsha olarak Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek seçim kurulu başkanı hâkime tevdi edilir. Hâkim gerekli incelemeyi yaparak listeyi ve diğer hususları onaylar, bir sandık kurulu başkanı ve iki sandık kurulu üyesi ile bunlar için birer yedek üye atar. Oy verme işlemi gizli oy, açık sayım ilkelerine göre yapılır. Seçim süresinin sonunda seçim sonuçları tutanakla tespit edilip seçim sandık kurulu başkanı ve üyeleri tarafından imzalanır. Tutanağın düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde seçimlere yapılacak her türlü itiraz hâkim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.

(4) Birliğin organları, gelirleri, giderleri, çalışma esasları ve faaliyetlerinin kapsamı, üyeliğe kabul, üyelikten geçici ve sürekli çıkarma esasları, statüyle düzenlenir. Bu statü, sektör temsilcilerinin görüşleri alınarak Bankanın yapacağı öneri üzerine Cumhurbaşkanlığı kararı ile yürürlüğe konulur. Üyeler, Birliğin statüsüne ve Birlik tarafından alınacak karar ve tedbirlere uymak zorundadır. Birlik giderleri, statü gereğince tespit olunan oy sayısına göre üyelere dağıtılır. Üyeler, kendilerine düşen masraf paylarını statüde belirtilen süre içinde yatırmak zorundadır. Masraf iştirak payları belirlenen süre içinde ödenmediği takdirde Birlik tarafından icra yoluyla tahsil olunur. Masraf iştirak paylarının ödenmesine dair kararlar 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 68 inci maddesinde yazılı resmî belge niteliğindedir.

(5)Birlik, aldığı genel ya da özel nitelikteki karar ve tedbirlere zamanında ve tam olarak uymayan üyelerine bin Türk Lirasından on bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verir.”

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

16’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16- 6493 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Yürürlükteki düzenlemelere ilişkin geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bankaca bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişikliklere uygun düzenlemeler yapılınca kadar bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce çıkarılmış Kurum düzenlemeleri ile Kurul kararları uygulanmaya devam olunur.

(2)Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu Kanun gereğince çıkarılmış Kurum düzenlemelerinde Kurum ile Kurula yapılan atıflar Bankaya yapılmış sayılır.

(3)Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (g) bentlerinde belirtilen ödeme hizmetlerini sunmakta olup bu Kanun kapsamında ihdas edilen ödeme kuruluşu kategorisine dâhil edilebilecek olan kuruluşlar, bu Kanun kapsamında Bankaca çıkarılacak ilgili yönetmeliklerin yayımı tarihinden başlayarak bir yıl içinde Bankaya başvurarak gerekli izinleri almak zorundadır.

(4)Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce faaliyette bulunan ödeme kuruluşları ile elektronik para kuruluşları Birliğin faaliyete geçtiği tarihi izleyen bir ay içinde Birliğe üye olmak zorundadır.

(5)Bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişikliklere uygun yönetmelikler bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde hazırlanarak yürürlüğe konulur.”

BAŞKAN - Madde üzerinde söz talebi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

17’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 17- 6493 sayılı Kanunun;

a)14 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Kuruldan” ibaresi “Bankadan” şeklinde, ikinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “Kurumun” ibaresi “Bankanın” şeklinde, dördüncü fıkrasında yer alan “Kurumca” ibaresi “Bankaca” şeklinde, beşinci fıkrasında yer alan “Kurul” ibaresi “Banka” şeklinde, altıncı fıkrasında yer alan “Mali Suçları Araştırma Kurulu ve Bankanın görüşünün alınması suretiyle Kurumca” ibaresi “Mali Suçları Araştırma Kurulunun görüşünün alınması suretiyle Bankaca” şeklinde değiştirilmiştir.

b)15 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Kurulca” ibaresi “Bankaca” şeklinde, birinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan “Kurul” ibareleri “Banka” şeklinde, üçüncü fıkrasında yer alan “Kurumun” ibaresi “Bankanın” şeklinde, dördüncü ve beşinci fıkralarında yer alan “Kuruma” ibareleri “Bankaya” şeklinde değiştirilmiş; ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

c)16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Kurul” ibareleri “Banka” şeklinde, fıkranın (b) bendinde yer alan “Kuruma” ibaresi “Bankaya” şeklinde, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan “Kurum” ibareleri “Banka” şeklinde değiştirilmiş; maddenin birinci fıkrasında yer alan “en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınan kararlar” ibaresi ve ikinci fıkrasında yer alan “ve Bankaya” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

ç) 17 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Kuruma” ibaresi “Bankaya” şeklinde, “Kurum” ibaresi “Banka” şeklinde değiştirilmiş ve “Bankaya bildirir ve” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

d)22 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Kurumca” ibaresi “Bankaca” şeklinde ve ikinci fıkrasında yer alan “Kurul” ibaresi “Banka” şeklinde değiştirilmiştir.

e)23 üncü maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “Kurulca” ibaresi “Bankaca” şeklinde; üçüncü fıkrasında yer alan “İlgili otorite” ibaresi “Banka” şeklinde ve “sistem işleticisi Bankayı; ödeme kuruluğu ve elektronik para kuruluğu ise Kurumu” ibaresi “sistem işleticisi, ödeme kuruluğu ve elektronik para kuruluğu Bankayı” şeklinde değiştirilmiştir.

f)24 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Kurulca” ve “Kurumca” ibareleri “Bankaca” şeklinde ve “Kurul” ibaresi “Banka” şeklinde değiştirilmiştir.

g)25 inci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan “Kurulun” ibaresi “Bankanın” şeklinde, altıncı fıkrasında yer alan “Kurumca” ibaresi “Bankaca” şeklinde değiştirilmiş; birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “sistem işleticisi için Bankanın; ödeme kuruluğu ve elektronik para kuruluğu için ise” ibareleri, üçüncü fıkrasında yer alan “sistem işleticileri için Bankanın; ödeme kuruluğu ve elektronik para kuruluğu için” ibaresi ve altıncı fıkrasında yer alan “sistem işleticileri için Bankaca; ödeme ve elektronik para kuruluşları için” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

ğ) 29 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “ve Kurum” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

h)37 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Kurum” ibaresi “Banka” şeklinde değiştirilmiş ve “sistem işleticileri ile ilgili olarak Banka; ödeme ve elektronik para kuruluşları ile ilgili olarak ise” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, madde üzerinde söz talebi yok ancak (g) bendinde sehven yapılan bir hata var, onu sizlere sunmak istiyorum: “Sistem işleticileri için Bankanın; ödeme kuruluğu ve elektronik para kuruluğu” şeklindeki ifadenin, aslında “ödeme ve elektronik para kuruluşları” olarak yer alması gerekiyordu.

Bu konuda bir redaksiyon yetkisi istiyorum.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 17’nci madde kabul edilmiştir.

18’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 18- Bu Kanunun 15 inci maddesi yayımı tarihinden altı ay sonra, diğer maddeleri 1/1/2020 tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN - Madde üzerinde söz talebi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Müteakip maddeyi okutuyorum:

MADDE 19- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN – Bu madde üzerinde de söz talebi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, böylece tüm maddeleri oylarınıza sundum ve müzakeresini de gerçekleştirdik.

Görüşülmekte olan kanun teklifinde, kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usuller çerçevesinde kanun tekniğine uygunluğun sağlanması için gerekli düzenlemelerin yapılması ve madde numaralarının yeniden düzenlenmesi, önergelerle yapılan değişikliklerin kanun sistematığına uygun olarak metne yerleştirilmesi, anlama açıklık kazandırılması amacıyla redaksiyona tabi tutulması, yürürlük maddesinin kabul edilen değişikliklere göre yeniden gözden geçirilmesi hususlarında Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesini; ayrıca, muhalefet şerhlerinin 25 Ekim 2019 saat 10.00'a kadar verilmesini -yani cuma gününe kadar süremiz olacak- özel sözcüler olarak da Uğur Aydemir, Nilgün Ök, Salih Cora, İbrahim Aydemir, Yaşar Kırkpınar, İbrahim Aydın, Cemal Öztürk, İsmail Güneş, Bekir Kuvvet Erim, Ayşe Keşir, Ekrem Çelebi, Sami Çakır ve tabii ki Şirin Ünal ve Nejat Koçer'in de -siz doğal olarak varsınız- belirlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun diyorum ve teşekkür ediyorum efendim, sağ olun.

Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.59

